

ÇİMSA

YAZ ÇOCUKLARI PROJESİ

YATIRIMIN SOSYAL GERİ DÖNÜŞÜ
RAPORU

2019

MİKADO

İçindekiler

TABLO LİSTESİ	3
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	3
SÖZLÜK	4
<u>YÖNETİCİ ÖZETİ.....</u>	5
1. 1 ÇİMSA HAKKINDA	7
1.2 YAZ ÇOCUKLARI PROJESİ.....	7
1.3 YATIRIMIN SOSYAL GERİ DÖNÜŞÜ (SROI) METODOLOJİSİ	8
<u>2. YATIRIMIN SOSYAL GERİ DÖNÜŞÜ (SROI) ANALİZLERİ.....</u>	10
2.1 KAPSAM VE ANA PAYDAŞLARIN BELİRLENMESİ.....	10
2.2. PROJENİN GİRDİ VE ÇIKTILARI	10
2.3. PROJE SONUÇLARININ HARİTALANDIRILMASI	12
SROI KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN GÖRÜŞMELER	12
PROJENİN DEĞİŞİM TEORİSİ	13
2.4 PROJE DEĞİŞİMLERİNİN BELİRLENMESİ VE ÖLÇÜLMELERİ.....	15
DEĞİŞİMLERİN ORTALAMA ETKİ SÜRELERİNİN TESPİT EDİLMESİ	15
DEĞİŞİMLERİ TECRÜBE EDEN PAYDAŞLARIN TESPİT EDİLMESİ	16
ÖNCELİKLENDİRME	16
2.5 YAZ ÇOCUKLARI PROJESİ'NİN TESPİT EDİLEN DEĞİŞİMLERİ.....	17
KAMPA KATILAN ÇOCUKLARDA TESPİT EDİLEN DEĞİŞİMLER	17
DİĞER PAYDAŞLAR İÇİN TESPİT EDİLEN DEĞİŞİMLER	20
PAYDAŞ GRUPLARINA GÖRE DEĞİŞİMLER	21
YAZ ÇOCUKLARI PROJESİ İÇİN SABİTLEME DEĞERİ.....	26
KESİNTİLER	27
2.7 SROI HESAPLAMALARI	28
ÇALIŞMANIN KISITLARI	30
<u>SONUÇ VE ÖNERİLER.....</u>	31
KAYNAKLAR	33
EKLER	34
Ek 1. PROJE EKİBİ ODAK GRUBU SORULARI.....	34
Ek 2. PROJE EĞİTMENLERİ ODAK GRUBU SORULARI	35
Ek 3. ÇOCUKLAR İLE YAPILAN ODAK GRUP VE BİREBİR GÖRÜŞME SORULARI.....	36
Ek 4. PROJE FAYDALANICILARI İÇİN PROJE KAZANIMLARI DEĞERLENDİRME FORMU SORULARI.....	38
Ek 5. ÇİMSA YAZ ÇOCUKLARI - SROI DEĞER HARİTASI.....	41

Tablo Listesi

Tablo 1. Proje girdilerinin ve çıktıların özeti	11
Tablo 2. Yapılan odak gruplar ve birebir görüşmeler.....	12
Tablo 3. Kayseri katılımcıları - Fabrika çalışanlarının çocukları tarafından tecrübe edilen değişimler .	22
Tablo 4. Niğde katılımcıları 1 - Fabrika çalışanlarının çocukları tarafından tecrübe edilen değişimler	23
Tablo 5. Niğde katılımcıları 2 - Çevre köylerden katılan çocuklar tarafından tecrübe edilen değişimler	24
Tablo 6. Yaz Çocukları Projesi (2019) ile Paydaşlarda Değişimler Özelinde Yaratılan Sosyal Etki.....	29
Tablo 7. Yaz Çocukları Projesi (2019) ile Tüm Paydaşlarda Değişimler Özelinde Yaratılan Toplam Sosyal Etki Değerleri & SROI Oranı.....	30

Şekiller Listesi

Şekil 1. YAZ ÇOCUKLARI PROJESİ DEĞİŞİM TEORİSİ	14
--	----

Sözlük

Faaliyet: Kilit paydaşlarda değişim yaratmak için gerçekleştirilen bir eylem veya girişim.

Atıf (Attribution): Bir değişimin ne oranda incelenen kuruluşun faaliyetinin veya müdahalesinin sonucu olduğunun ve ne oranda diğer kuruluşlardan veya müdahalelerden kaynaklandığının değerlendirilmesi.

Faydalanıcılar: Faaliyetler sonucunda değişim yaşaması amaçlanan kişi, grup veya kuruluşlar.

Özgül Ağırlık (Deadweight): Müdahale/faaliyet olmadan meydana gelebilecek değişim miktarının bir tahmini.

Yer Değiştirme (Displacement): Paydaş grubu için yaratılan bir değişimin, beklenmedik bir şekilde başka bir grubun elde ettiği faydanın yerini alması. Yer değiştirme, bir faaliyetin diğer paydaşlar için istenmeyen değişimler yaratma olasılığını dikkate alır.

Azalma (Drop-off): İlk müdahale ile bir değişimin devam eden etkisinin azalması arasındaki nedenselliği tanımlayan ilişki.

Etki Süresi: İlk müdahaleden sonra bir değişimin etkisinin sürdüğü varsayılan zaman.

Girdiler: Müdahaleyi/faaliyeti oluşturmak için gerekli olan ve paydaş grupları tarafından sağlanan kaynaklar.

Önceliklendirme (Materiality): SROI sonucunu ve karar verme süreçlerini etkileyecek değişimler materyal (önemli) olarak kabul edilir. Aksi takdirde önemsiz olarak kabul edilirler.

Değişimler: Müdahale/faaliyetler sonucunda meydana gelen planlanmış/planlanmamış ve olumlu/olumsuz değişimler.

Çıktılar: Sayısal birimlerle ifade edilen aktivite miktarı.

Temsili Finansal Değer (Proxy): Kesin bir ölçüm elde edilmesinin mümkün olmadığı senaryoda bir değer yaklaşımı

Yatırımın Sosyal Geri Dönüşü (SROI): SROI, sosyal değeri anlamak ve ölçmek için uluslararası düzeyde kabul görmüş bir çerçevedir.

Paydaşlar: Çimsa'nın faaliyetleri etkileyen ve bu faaliyetlerden etkilenen kişi ve kuruluşlar.

Değişim Teorisi: Paydaşlarda nihai değişimlere yol açan faaliyetler ile değişimleri neden-sonuç ilişkisi içerisinde gösteren hikaye.

Değer Tespiti: Paydaşlara göre değişimin değerini ifade eden tahmini parasal değer.

Değer Haritası: Çimsa'nın faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan SROI değerini belirlemek için kullanılan tüm bilgi ve hesaplamaları içeren ve SROI raporu için bütünleyici olan bir hesap çizelgesi.

Yönetici Özeti

Türkiye çimento ve yapı malzemeleri sektörünün önemli şirketlerinden biri olan Çimsa, kurumsal sosyal sorumluluk yaklaşımı kapsamında pek çok proje yürütürken, bu projelerde eğitim ve çocuk konularını önceliklendirmiştir. Bu projelerin başında gelen Yaz Çocukları Projesi, Çimsa fabrikalarının olduğu şehirlerde 7-12 yaş aralığında bulunan çocukların örgün eğitime ara verdikleri yaz döneminde duygusal, bilişsel, sosyal ve fiziksel gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla geliştirilmiştir. 2011-2019 yılları arasında yürütülen proje ile yaklaşık 1000 çocuğa ulaşılmıştır.

Bu rapor, Yaz Çocukları Projesi'nin 2019 yılında yarattığı sosyal etkiyi ortaya koymak için yürütülen Yatırımın Sosyal Dönüşü (SROI) değerlendirmesini kapsamaktadır. Raporda, 2019 yılında Niğde ve Kayseri illerinde gerçekleştirilen Yaz Çocukları Projesi'nin SROI çalışmaları özetlenmiş ve değerlendirilen yıla ilişkin SROI oranı sunulmuştur. SROI, bir programın veya kurumun değerini anlamak ve ölçmek için kullanılan, uluslararası kabul görmüş bir yaklaşımdır. Ayrıca SROI metodolojisini diğerlerinden ayıran önemli bir unsur, SROI'nin ana paydaşlar için ilgili ve önemli olan değişimi, paydaşların perspektifi ile ortaya koyması ve ölçmesidir. Bununla beraber, ana paydaşların yaşadığı değişimlerin belirlenmesi, bu değişimlerin kapsamının ölçülmesi, temsili finansal değerler ve/veya araştırmalar yoluyla değişimlerin parasal değerinin bulunması ve bu parasal değerlerin maliyetlerle karşılaştırılması SROI metodolojisinin ana aşamalarıdır. Değişimi deneyimleyen paydaşların perspektifinden değişimi anlamaya odaklanan SROI, kaynakları daha verimli kullanarak değişimlerin nasıl artırabileceğini anlamak için de içgörü sunmaktadır. Bu nedenle SROI çalışmaları, gelecekteki projelerin etkilerini artırmak için bilgilendirici bir rehber olarak görülebilir.

SROI metodolojisi ile yürütülmüş olan çalışmanın temel bulguları aşağıda özetlenmiştir:

- Yaz Çocukları Projesi'nin 2019 yılı etki değerlerinin toplamı 268.994,33 TL olarak hesaplanmıştır. Projeye yapılan toplam yatırım ise 209.293,57 TL'dir. Değerlendirilen yıl için projeye yapılan her 1 TL'lik yatırım karşılığında 1,29 TL'lik sosyal etki yaratılmıştır (1:1,29 TL). Bu çerçevede 1:1,29 SROI oranı, Yaz Çocukları Projesinin değerlendirilen yılda yatırımın üzerinde bir sosyal etki yarattığını göstermiştir.
- Projede değişimi en fazla deneyimleyen paydaş grubu olan çocuklar, projenin ana faydalanıcıları olarak belirlenmiş ve çocuklarda projeden kaynaklanan değişimler analiz edilmiştir. Bu kapsamda çocuklarda önemli olarak belirlenen değişimler, Kayseri ve Niğde şehirlerinden üç paydaş grubu özelinde değerlendirilmiştir.
- Kayseri Fabrikası çalışanlarının çocuklarının deneyimlediği en önemli değişimler, çocukların kendilerine duydukları saygının artması, çevre bilinçlerinin gelişmesi ve iletişim becerilerinin güçlenmesi olmuştur.
- Niğde'nin civar köylerinden katılan çocukların tecrübe ettiği en önemli değişimler sırasıyla; çevre bilincinin gelişmesi, iletişim becerilerinin güçlenmesi ve özgüven artışı olarak tespit edilmiştir.
- Niğde fabrika çalışanlarının çocuklarının tecrübe ettiği en önemli değişimler ise kendilerine duydukları saygının artması, özgüvenlerinin artması, çevre bilinçlerinin gelişmesi ve hedef belirleme becerilerinin gelişmesi olmuştur.

Ayrıca, SROI metodolojisi ile belirlenen değişimlerin yanı sıra, Yaz Çocukları Projesinin ana paydaşları olan çocuklar dışındaki paydaşları üzerinde de birtakım etkileri olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Yaz Çocukları Projesinde görev alan öğretmenler, projeye katılan çocukların aileleri, Çimsa Kayseri ve Niğde fabrikalarının çalışanları da projeden etkilenmişlerdir. Öğretmenler ile yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin büyük şehir dışında ve farklı sosyo-kültürel gruplarla çalışma deneyimi kazandıkları ve bu deneyimle de profesyonel anlamda kendilerini geliştirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin yanı sıra, projeye katılan çocukların ebeveynlerinin çocuklarının gelişimi için eğitimin önemi ve çocukları ile kurdukları iletişim konularında farkındalıklarının arttığı düşünülmektedir. Yine ebeveynlerin, özellikle spor ile kurdukları ilişki sayesinde çocuklarının potansiyelleri ile ilgili algılarının da değişmesi, proje ile yaratılan önemli bir değişim olarak değerlendirilmelidir. Bununla beraber, çocukların projeye katılmayan çocuklara da projeden bahsederek onların katılımını sağlamaları ile değişimlerin diğer çocuklar tarafından da tecrübe edilmesi mümkün olmuştur. Ayrıca, Çimsa Kayseri ve Niğde fabrikalarının çalışanları çocuklarının gelişimlerini gözlemlemiş ve bu durumdan duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Yine proje ile ücretli bir kampa gönderecekleri çocuklarını ücretsiz bir kampa göndererek aile bütçelerine de katkı sunulduğu ifade edilebilir.

Son olarak, projenin etkilerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için projenin devam etmesinin proje paydaşları tarafından sıkça dile getirilen bir talep olduğu belirtilmelidir. Bu çerçevede projenin; çocukların ihtiyaçları doğrultusunda devam etmesi, yaygınlaştırılması, belirli aralıklarla tekrarlanması (örn. kış aylarını da kapsamı), özellikle sanat ve spor becerilerinin gelişiminin sürekliliğini sağlamak ve bu becerileri kazanmaları için uygun koşullara sahip olmayan daha fazla sayıda çocuğa ulaşmak için gerekli bir müdahale olacaktır.

1. 1 Çimsa Hakkında

Sabancı Holding iştiraki olan Çimsa, 1972 yılında Mersin’de kurulmuştur. Çimsa bugün Mersin, Eskişehir, Kayseri, Niğde, Afyonkarahisar’da bulunan 5 entegre fabrikası ve Ankara’da bulunan öğütme tesisi ile üretim faaliyetlerini yürütmektedir.

Beyaz çimento alanında dünyanın önemli markalarından biri olan Çimsa; operasyonel kabiliyetini ana hissedarı Sabancı Holding’in finansal gücü ile birleştirerek oluşturduğu Çimsa Sabancı Cement BV aracılığıyla uluslararası alandaki operasyonlarını sürdürmektedir.

Çimsa, gri çimentonun yanı sıra ürettiği beyaz çimento ve kalsiyum alüminat çimentosu gibi özel ürünlerle de inovasyon konusunda Türkiye çimento ve yapı malzemeleri sektörüne öncülük etmektedir.

Çimsa, pazar odaklı yaklaşımı ve geniş dağıtım ağıyla müşterilerinin ürün ve hizmet ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Paydaşlarının güvenilir bir iş ortağı olarak, gelecek nesillere uzanacak yaşam alanları ve altyapıları için gerekli malzemeleri sağlamaktadır.

Çimsa, gri çimentonun yanı sıra ürettiği beyaz çimento ve kalsiyum alüminat çimentosu gibi özel ürünlerle de inovasyon konusunda Türkiye çimento ve yapı malzemeleri sektörüne katkı sunmaktadır. Tüm paydaşlarına değer yaratan ve karlı büyümeye odaklanan Çimsa, bunu gelecekte de sürdürmeyi hedeflemektedir.

Çimsa Sabancı Cement Bv Hakkında

Sabancı Holding ve Çimsa’nın operasyonel ve finansal güçlerini birleştirerek global beyaz çimento pazarında önemli bir oyuncu olma ve buna ilişkin daha verimli ve güçlü bir platform yaratma hedefi doğrultusunda; Sabancı Holding’in %60, Çimsa’nın %40 oranında sermayesine katıldığı Hollanda’da yerleşik Çimsa Sabancı Cement BV unvanlı şirket Kasım 2020’de kurulmuştur.

Çimsa Sabancı Cement BV, bünyesine yeni kattığı Valensiya (İspanya)’daki beyaz çimento fabrikası, Houston (ABD)’de bulunan öğütme tesisi ve Hamburg (Almanya), Trieste (İtalya) ve Sevilla (İspanya)’da bulunan terminaleri ile uluslararası bir beyaz çimento oyuncusu haline gelmiştir.

1.2 Yaz Çocukları Projesi

2011 yılında başlayan Çimsa Yaz Çocukları Projesi, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında nitelikli eğitim ve eşitsizliklerin azaltılmasına katkıda bulunmak amacıyla eğitimi destekleyici aktivitelerde yer alamayan çocukların gelişimine destek olmak amacıyla hayata geçirilmiştir. Yaz Çocukları Projesine 2011 yılında sadece Niğde Fabrika çalışanlarının çocukları katılırken, ilerleyen yıllarda Niğde’nin civar köylerinde yaşayan çocuklar da katılmıştır. Çimsa’nın fabrika bölgelerindeki çocuklara yaz tatillerinde eğitimlerine ara vermeden fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak amacını taşıyan proje, 2016 yılında Mersin’de, 2018 yılında ise Kayseri’de uygulanmıştır.

Raporun kapsamı olan 2019 yılında, projenin ilk dönemi 24 Haziran - 5 Temmuz tarihleri arasında Kayseri’de gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde Çimsa Kayseri Fabrika çalışanlarının 7 ve 8 yaşlarında olan 32 çocuğa 2 hafta boyunca fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimlerini destekleyici eğitimler verilmiştir.

2019 yılının ikinci dönemi, 8 Temmuz- 2 Ağustos tarihleri arasında Çimsa Niğde Fabrika çalışanlarının çocukları (n=41) ile civar köylerde (n=64) ikamet eden 7-8 ve 9-10 yaş arası olan toplam 105 çocuğun katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, Niğde’de 2011-2019 yılları aralığında 447 Çimsa çalışanı çocuğu ile 464 civar köy çocuğu projeden faydalanmıştır.

Hem Niğde hem Kayseri’de verilen eğitimler uzman psikologlar, yaratıcı drama ve spor eğitmenleri tarafından hazırlanmıştır. Proje dönemi boyunca çocuklar; yaratıcı yazarlık, drama, müzik, iletişim, empati, problem çözme, algı gelişimi, basketbol, voleybol ve koordinasyon gibi çeşitli branşlarda eğitimler almışlardır.

Projede Ekare Spor, İDSA Drama, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Sofram Gıda, Ekinciöglü Turizm, Euroserve Güvenlik ve Euroserve Temizlik ile iş birlikleri yapılmıştır.

1.3 Yatırımın Sosyal Geri Dönüşü (SROI) Metodolojisi

Yatırımın Sosyal Geri Dönüşü (SROI) metodolojisi, proje/program kazanımlarını tanımlayan, ölçen ve hesaplayan ilke temelli bir çerçevedir. SROI, toplumsal proje ve programların parasal değerini belirlemek ve raporlamak için kullanılır. Böylelikle, SROI metodolojisi sosyal değerlerin ekonomik düzeyde gösterilmesini ve parasal değerlerin de kamu ve özel sektör yatırımcıları gibi tüm proje paydaşlarına sunulmasını da sağlar (Ralsler, 2007).

SROI stratejik planlama ve iyileştirme, etki iletişimi ve yatırım çekmek veya yatırım kararları almak için bir araç olarak kullanılabilir (Nicholls vd., 2012). Ayrıca, SROI organizasyonel kaynakları etkin ve verimli kullanma açısından yönetimsel kararlara rehberlik eder.

SROI metodolojisinin temel özelliklerinden biri, SROI'nin proje/program faydalanıcılarının algısına ve deneyimine dayanarak sosyal değeri tanımlaması ve sosyal değerlerin finansal karşılığının bulunmasıdır. Buna paralel olarak, SROI metodolojisi Değişim Teorisini ve değişimleri tanımlamak için göstergeler kullanır ve daha sonra bu göstergelerin finansal değerlerini belirler. Değişimlerin değerlerinin hesaplanması, temsili bir finansal değeri (proxy) kullanılması ile olur. Ayrıca SROI, sosyal değerler ve bu değerleri elde etmek için yapılan yatırımları kıyaslayarak sosyal değeri ölçmektedir. Son adım olarak, sosyal değerlerin finansal değerlerini maliyetlerle karşılaştırmak ve SROI oranını hesaplamaktır. Örneğin, 3 :1 oranı, 3 TL'lik bir sosyal değer için 1 TL'lik yatırımla yaratıldığını gösterir.

SROI aşağıdaki konulara rehberlik eder (Jeremy Nicholls et al. 2012:10):

- Projenin/programın hedeflenen hedefine ulaşıp ulaşılamamış olduğunu göstermek,
- bir etkinliğin yarattığı toplumsal değeri ortaya koymak ve bu toplumsal değeri en üst düzeye taşımak,
- hem olumlu hem de olumsuz sonuçları yönetmede uygun kaynakları hedeflemeye yardımcı olmak,
- değişim yaratmaya katkısı olan diğer kuruluşlar ve kişilerle çalışmanın önemini göstermek,
- bir kuruluşun ulaşmak istediği ile paydaşlarının ulaşmak istediği şey arasındaki ortak zemini belirlemek,
- paydaşları hizmet tasarımına anlamlı bir şekilde dahil eden resmi bir diyalog oluşturmak.

SROI temellerini maliyet-fayda analizi ile sosyal muhasebeden alır. Bu yaklaşımlar çerçevesinde SROI'ın yedi temel ilkesi vardır (Jeremy Nicholls et al. 2012) :

1. *Paydaşların dahil edilmesi*
2. *Nelerin değiştiğinin anlaşılması*
3. *Öncelikli (material) değişimlerin değerlendirilmesi*
4. *Sadece önemli konuların dahil edilmesi*
5. *Değerlerin gereğinden fazlasının iddia edilmemesi*
6. *Şeffaf olunması*
7. *Sonuçların doğrulanması*

Bu ilkelerin yanı sıra SROI metodolojisi altı aşamaya sahiptir (Jeremy Nicholls et al. 2012).

- *Kapsamın ve Önemli Paydaşların Belirlenmesi:* Bu aşama, SROI analizinin kapsamını belirlemeyi ifade eder. Bu aşamada çalışmanın amacı, hangi süreyi kapsadığı, paydaşların ve "ana" paydaşların" (faydalanıcı) kim(ler) olduğu tespit edilir.
- *Değişimleri Haritalama:* Bu aşama projenin girdileri, faaliyetleri, sonuçları (değişimler) ve nihai hedefi arasındaki nedensellik ilişkisini gösteren Değişim Teorisi'nin hazırlanmasını kapsar.
- *Değişimleri Kanıtlama ve Değişimlere Değer Verilmesi:* Bu aşamada sonuç (değişim) göstergeleri tanımlanır. Sonuçlar için göstergeler bulunduktan sonra, bu göstergeler aracılığıyla kanıtlar toplanır. Sonrasında ise tanımlanan sonuçlara algılanan göreceli önemlerine göre değer verilir.
- *Etkinin oluşturulması:* Bu aşamada, projenin sonuçlarının olduğu gibi alınması (gereğinden fazla iddiada bulunmamak) ve bu sonuçların proje/programın sonuçları olup olmadığının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Diğer bir deyişle, bu aşamada proje/programın sonuçlarının proje/program olmasa da veya başka bir müdahale sonucu ortaya çıkma ihtimali ile proje ortaklarının veya iş birliği yapılan diğer kuruluşların değişime atıfları dikkate alınmaktadır.
- *SROI Oranının Hesaplanması:* Bu aşamada, sonuçların finansal değeri önceki aşamalarda toplanan verilere göre hesaplanır.
- *Raporlama:* Bu son aşamada, SROI analizi ile bulguları raporlanır ve paydaşlarla paylaşılır.

Yukarıda ifade edilen ilke ve aşamalar çerçevesinde SROI değerlendirmesi, projelerin sosyal sonuçlarının tahmin edilmesi veya geriye dönük değerlendirmeler için yapılabilir. Bu çalışmada, Yaz Çocukları Projesi'nin geriye dönük etkileri analiz edilmektedir.

2. Yatırımın Sosyal Geri Dönüşü (SROI) Analizleri

2.1 Kapsam ve Ana Paydaşların Belirlenmesi

Bir SROI çalışmasının ilk aşaması, paydaşlar ve zaman dilimi açısından analizlerin sınırlarını belirlemektir. Yaz Çocukları Projesinin SROI analizlerinin kapsamı, Çimsa proje ekibi ile fikir alışverişi yapılarak belirlenmiştir. 2020 yılında küresel bir sağlık sorunu olan Covid-19'un başlaması ile projenin uygulanması da durmuştur. Dolayısıyla paydaşların görüşlerini almak için projenin son senesi olan 2019 yılı analiz edilecek proje yılı olarak belirlenmiştir. 2019 yılında, Yaz Çocukları Projesi 24 Haziran - 5 Temmuz tarihleri arasında Kayseri'de; 8 Temmuz- 2 Ağustos tarihleri arasında Niğde'de toplam 137 çocuğun katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Paydaşlar ise proje faaliyetlerinden etkilenebilecek veya bu faaliyetleri etkileyebilecek kişi veya kuruluşları ifade eder. Proje katılımcıları, gönüllüleri, proje çalışanları ve proje ortakları, paydaşlara örnektir. Projeye doğrudan dahil olmayan kişiler de kimi zaman proje faaliyetlerinden dolayı olarak etkilendikleri için bir paydaş (katılımcıların aile üyeleri gibi) olarak değerlendirilebilirler.

Yaz Çocukları Projesi paydaşlarını belirlemek için öncelikle tüm proje belgeleri incelenmiş, sonrasında ise Çimsa proje ekibi ile görüşülerek, onların görüşleri alındıktan sonra paydaşlar ve ana paydaş grubu belirlenmiştir. Projenin iki hafta sürmesi nedeni ile projenin etkilerini en doğrudan tecrübe eden çocuklar, projenin ana paydaşı olarak belirlenmiştir. Her ne kadar çocukların aileleri ve proje eğitmenleri de projeden dolayı yoldan etkilenmişlerse de proje süresinin kısa olması nedeni ile bu paydaşlar üzerindeki etkinin daha kısıtlı olduğu düşünülmüş, analizlerde ana faydalanıcı grubu olarak çocukların yaşadığı değişimlerin incelenmesi öncelik kazanmıştır.

Projeye katılan çocuklar dışında analize dahil olmayan diğer proje paydaşları; çocukların aile üyeleri, Ekare Spor antrenörleri, İstanbul Drama Sanat Akademisi (İDSA) eğitmenleri, Niğde İl Müze Müdürlüğü, Niğde Üniversitesi ve Çimsa proje ekibi olarak belirlenmiştir. Bu paydaşlar, projenin ana faydalanıcısı olmamaları ve projeden doğrudan etkilenmemeleri nedeni ile analize dahil edilmemişlerdir.

2.2. Projenin Girdi ve Çıktıları

Girdiler, proje faaliyetlerinin hayata geçirilmesi için paydaşlar tarafından sağlanan kaynaklardır. Finansal girdilerin belirlenmesi daha kolay olmakla birlikte, SROI oranı hesaplanırken nakit dışı girdilerin (zaman gibi) finansal değerlerinin de dikkate alınması önemlidir.

Çıktılar ise proje faaliyetlerinin nicel özetidir.

Tablo 1. Proje girdilerinin ve çıktıların özeti

Proje	Yatırımın Türü	Finansal Karşılığı (TL)	Kaynak	Açıklama	Çıktı
Yaz Çocukları Projesi	Para	200.879	Çimsa	Eğitmen ücretleri ve konaklamaları, ulaşım, yemek, kapanış organizasyonu, diğer materyaller	2 adet 10 günlük yaz kampı (2019)
	Zaman (Projenin hayata geçirilmesi için gereken mesai süresinin maliyeti)	8.415	Çimsa	30 iş günü mesainin finansal karşılığı (2019)*= (30/20)*(5.610 TL) = 8.415 TL	Yaklaşık toplam 102 saatlik sportif ve sanatsal faaliyetin hayata geçirilmesi
	Zaman	0	Proje faydalanıcıları	10 günlük yaz kampına katılım	Toplam 137 çocuğun 10 günlük yaz kampına katılımı (2019)
	Toplam	209.294			

* Çimsa proje ekibinin projenin hazırlık ve yürütme süreçlerinde harcadığı mesainin finansal karşılığı, kariyer.net'in Ocak 2022'de paylaşılan ortalama maaş verisi baz alınarak hesaplanmıştır. Proje toplam 30 iş gününe karşılık gelen 1,5 aylık mesai sonucunda hayata geçirilmiştir. Proje ekibindeki kıdem farklılıklarının gözetilmesi amacıyla 1 aylık mesainin finansal karşılığı ortalama proje asistanı maaşının (5.430 TL**) ve ortalama proje koordinatörü maaşının (12.070 TL***) ortalamasının alınması ve Tüketici Fiyat Endeksinde**** göre 2019'a uyarlanması yoluyla aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

$$1 \text{ aylık ortalama maaş (2022)} = \{(5.430 \text{ TL}) + (12.070 \text{ TL})\} / 2 = 8.750 \text{ TL}$$

$$1 \text{ aylık ortalama maaş (2019)} = (2022 \text{ yılı}$$

$$\text{değeri}) * \left(\frac{100}{100 + (\text{Aralık 2021 yıllık \% TÜFE})} \right) * \left(\frac{100}{100 + (\text{Aralık 2020 yıllık \% TÜFE})} \right) = (8.750 \text{ TL}) * \left(\frac{100}{136,1} \right) * \left(\frac{100}{114,6} \right)$$

$$= 5.610 \text{ TL (2019 yılı değeri)}$$

** www.kariyer.net/pozisyonlar/proje+asistani

*** www.kariyer.net/pozisyonlar/proje+koordinatörü

**** <https://data.tuik.gov.tr>

2.3. Proje Sonuçlarının Haritalandırılması

Proje sonuçları, proje faaliyetleri ile proje faydalanıcılarının yaşadığı değişimleri ifade etmektedir. Proje sonuçları (değişimleri); proje belgelerinin incelenmesi, proje ekibi ile yapılan görüşmeler, proje eğitmenleri ve ana faydalanıcıları ile yapılan odak grup ve birebir görüşmeler yoluyla toplanan verilere dayanarak belirlenmiştir. Bu bölümde, proje eğitmenleri ve ana faydalanıcı olan çocuklar ile yapılan görüşmeler detaylı bir şekilde paylaşılmaktadır.

SROI kapsamında yürütülen görüşmeler

Öncelikle projeyi SROI metodoloji çerçevesinde değerlendirebilmek için 1 Ekim 2021 tarihinde Zoom platformu üzerinden proje yöneticileri ile bir odak grup görüşmesi yapılmıştır (Odak grup soruları için bkz. Ek 1). Ayrıca daha fazla bilgi toplamak amacıyla 6 Ekim 2021'de Çimsa Niğde Fabrika İdari İşler Müdürü ile birebir görüşülmüştür. Sonrasında, Ekare Spor Okulu Proje Koordinatörü, İstanbul Drama Sanat Akademisi Proje Koordinatörü ve İstanbul Drama'dan projede görev almış bir eğitmen olmak üzere 3 eğitmen ile 20 Ekim 2021 tarihinde bir odak grup görüşmesi yapılmıştır (bkz. Ek 2). Ayrıca 7 Kasım 2021 tarihinde Ekare Spor Okulu'ndan projede görev almış iki eğitmen ile birebir telefon görüşmesi yapılmıştır. Bu görüşmelerde, eğitmenlere proje hakkındaki izlenimleri, projenin etkileri ve bu etkileri artırmaya yönelik önerileri sorulmuştur. Son olarak, Niğde ve Kayseri'den projeye katılan çocuklar ile görüşülmüştür (bkz. Ek 3). Projenin yarattığı etkinin köylerden katılan çocuklarda daha derin olduğu düşünülerek, Niğde'de civar köylerden katılan 7-8 yaş grubu çocuklarından 4 çocuk ile 6 Aralık tarihinde bir odak grup görüşmesi, 8 Aralık tarihinde ise 9-10 yaş grubundan 3 çocuk ile bir odak grup görüşmesi yapılmıştır. 9 -10 Aralık 2021 tarihlerinde ise 7-8 yaş grubundan 3 çocuk ile telefonda birebir görüşmeler yapılmıştır. Kayseri'de ise sadece Çimsa Kayseri Fabrikası çalışanlarının çocukları projeye katıldığı için 20 Aralık ve 27 Aralık 2021 tarihlerinde Çimsa Kayseri Fabrikası çalışanlarının çocuklarından 6 çocuk ile odak grup görüşmeleri yapılmıştır.

Tablo 2. Yapılan odak gruplar ve birebir görüşmeler

Tarih (2021)	Katılımcı Profili	Kişi sayısı	Toplantı Platformu
1 Ekim	Çimsa Proje Ekibi	6	Zoom toplantısı
6 Ekim	Niğde Proje Ekip Üyesi	1	Zoom toplantısı
20 Ekim	Hidayet Türkoğlu Proje Koordinatörü İstanbul Drama Proje Koordinatörü ve Eğitmeni	3	Zoom toplantısı
7 Kasım	Hidayet Türkoğlu antrenörleri	2	Birebir Telefon görüşmesi
6 Aralık	Niğde Civar Köylerden Katılan Çocuklar (7-8 yaş)	4	WhatsApp görüntülü görüşme
8 Aralık	Niğde Civar Köylerden Katılan Çocuklar (9-10 yaş)	3	WhatsApp görüntülü görüşme
17 Aralık	Niğde Civar Köylerden Katılan Çocuklar 8 yaş)	3	Birebir telefon görüşmesi
20 Aralık	Çimsa Kayseri Fabrika Çalışanları Çocukları (7-8 yaş)	3	WhatsApp görüntülü görüşme
27 Aralık	Çimsa Kayseri Fabrika Çalışanları Çocukları (7-8 yaş)	3	WhatsApp görüntülü görüşme

Odak grup ve birebir görüşmeler yapıldıktan sonra, görüşmeler yoluyla toplanan verilere dayalı olarak ana faydalanıcılar olan çocukların kazanımlarını SROI metodoloji çerçevesinde değerlendirebilmek için etki değerlendirme anketleri hazırlanmıştır. Anketler, Çimsa ve Mikado Sürdürülebilir Kalkınma Danışmanlığı tarafından çocukların ebeveynlerine ulaştırılmış, ebeveynlerin desteği ile çocukların anketleri doldurması sağlanmıştır (Anket soruları için bkz. Ek 4).

Projenin Değişim Teorisi

SROI metodolojisi kapsamında proje belgelerin incelenmesi ve proje paydaşları ile görüşmeler yürütüldükten sonra, Yaz Çocukları Projesinin Değişim Teorisi hazırlanmıştır. Değişim Teorisi proje ile neyin amaçladığını, amaca nasıl ulaşılacağını gösterirken; faaliyetler ile nihai amaç arasında nedensellik bağlarını da kurar (KUSIF 2015:62). Proje aktiviteleri ile nasıl değişim yaratıldığını gösteren bir yol haritası olarak da görülen Değişim Teorisi, projenin yarattığı bireysel ve toplumsal seviyedeki değişimleri en basit ve ayrıntılı biçimde iç ve dış paydaşlara iletmek için de bir araçtır (Jeremy Nicholls et al. 2012; Valters 2012). Ayrıca Değişim Teorisi, değişim sürecini, beklenen sonuçları ve proje faaliyetlerinin uygulanmasını göstererek stratejik planlama için kurumlara rehberlik eder (Valters 2012). Ayrıca zaman içinde süreçleri, sonuçları ve faaliyetleri izlemek ve değerlendirmek için fırsatlar sunar. Bununla beraber, projelerinin teorisini tasarlamak için proje ekibine nihai amaçtan faaliyetlere uzanan bir nedensellik zinciri çerçevesinde, ekibin projeyi bütünsellik içinde görmelerini sağlayan bir öğrenme fırsatı da sunar.

Kısaca, Değişim Teorisi aşağıdaki kavramlar arasındaki nedensellik ilişkisini gösterir (KUSIF 2015:63):

Nihai amaç: Ulaşılmaya çalışılan ya da katkı yapılmak istenen, uzun döneme yayılan geniş kapsamlı değişimlerdir.

Ara sonuçlar (değişimler): Projenin ya da kuruluşun yaptıkları sayesinde kişilerde veya durumlarda oluşan genellikle kısa ve orta vadeli değişimlerdir. Bu kısa ve orta vadeli değişimler amaca katkıda bulunur ve kullanıcıların bilgi, beceri, tavır ve davranışlarındaki değişimleri içerebilir. Diğer bir deyişle ulaşılmak istenen değişimlerin öncülleri söz konusudur.

Sonuçlar (değişimler): Faaliyetlerin sonucunda genellikle yararlanıcılar üzerinde oluşan değişimlerdir. Diğer bir deyişle yapılan faaliyetler sonucu ortaya çıkan değişimler, faydalar veya kazanımlardır.

Faaliyetler: Girdiler kullanılarak yapılan ve sonucunda çıktı yaratmayı amaçlayan çalışmalardır. Diğer bir deyişle, bir kuruluşun amaçlarına erişmek, çıktı ve sonuç yaratmak için yaptığı somut aksiyonlar, aktiviteler, görevler ve çalışmalara verilen genel addir. Eğitim, etkinlik, kampanya, çalışma ziyareti vb.

Önceki bölümlerde de vurgulandığı gibi, SROI metodolojisinin en önemli unsuru paydaş katılımının sağlanmasıdır. Bu bağlamda, Yaz Çocukları Projesinin Değişim Teorisi paydaş görüşlerine dayalı olarak hazırlanmış, sonrasında Çimsa Proje ekibi ile gözden geçirilmiş, ekibin önerileri doğrultusunda küçük revizyonlar yapılarak son haline getirilmiştir (Bkz. Şekil 1).

Şekil 1. YAZ ÇOCUKLARI PROJESİ DEĞİŞİM TEORİSİ

FAALİYETLER	ARA DEĞİŞİM	ARA DEĞİŞİM	DEĞİŞİM	HEDEFLER	NIHAJ AMAÇ
Bireysel Farkındalık Faaliyetleri Duygulanımız Atölyeleri Özgüven -Cesaret- İmkansız Başarmak! Atölyeleri Hareket-Beden-Dans Faaliyetleri Duyu ve Algı Çalışmaları Faaliyetleri Duygu Yönetimi	Çocukların öz farkındalığının güçlenmesi Çocukların kendine olan inançlarının kuvvetlenmesi		Çocukların fiziksel ve ruhsal olarak güçlenmeleri	Çocukların potansiyellerini keşfetmelerini kolaylaştırmak	Çocukların duygusal, bilişsel, sosyal ve fiziksel olarak gelişimlerinin desteklenmesi
Basketbol Faaliyetleri Voleybol Faaliyetleri Kordinasyon Faaliyetleri Hareket-Beden-Dans Faaliyetleri Grupla Hareket Etme ve Uyum Faaliyetleri	Çocukların spor sevgisi kazanmaları Çocukların bir spor branşını öğrenmesi Çocukların koordinasyon becerilerinin gelişmesi Çocuklarda takım ruhunun gelişmesi	Çocukların sportif becerilerinin gelişmesi		Çocukların fiziksel gelişimlerini desteklemek	
Yazı Yazma Faaliyetleri Yaratıcı Yazarlık Faaliyetleri Resim Çizme Faaliyetleri Boyama Faaliyetleri Kil ve Heykel Atölyeleri Kültür ve Tarih Çalışmaları Faaliyetleri (Müze gezileri, mitoloji çalışmaları) Hikaye Anlatıcılığı Faaliyetleri Oyunculuk Çalışmaları Faaliyetleri Sahne-Metin Tasarımı Faaliyetleri Tiyatro Çalışmaları Hareket-Beden-Dans Faaliyetleri Tiyatro Sporları Faaliyetleri Yaratıcı Kostüm Çalışması Faaliyetleri Kamp Sonu Gösterisi Faaliyetleri	Çocukların yazı yazma becerilerinin gelişmesi Çocukların resim yapma becerilerinin gelişmesi Çocukların el becerilerinin gelişmesi Çocukların sanat sevgisi kazanmaları Çocukların oyunculuk (drama) becerilerinin gelişmesi	Çocukların sanatsal becerilerinin gelişmesi	Çocukların kendine güvenlerinin artması	Çocukların sanat ile iletişimini artırmak	
Hayvan Hakları Atölyeleri Geri Dönüşüm Atölyeleri	Çocukların çevrelerinde yaşayan canlıların hakları konusunda bilgilenmeleri Çocukların çevreyi koruma konusunda bilgilenmeleri	Çocuklarda çevreyi koruma bilincinin gelişmesi	Çocukların özsaygılarının artması	Çocuklarda çevre ile ilgili farkındalık oluşturmak	
Problem Çözme Faaliyetleri	Çocukların hedef belirleme becerilerinin gelişmesi			Çocukların kısa/uzun vadeli hedefler geliştirme becerisi kazanmalarını desteklemek	
Dil Faaliyetleri Ses-Nefes-Diksiyon Faaliyetleri Duygulanımız Atölyeleri Güven ve Birlikte Hareket Etme Çalışmaları Faaliyetleri Duyu ve Algı Çalışmaları Faaliyetleri Duygu Yönetimi Hikaye Anlatıcılığı Faaliyetleri	Çocukların kendilerini daha iyi ifade edebilmesi Çocukların takım ruhu kazanmaları Çocukların takım içi iletişimlerinin gelişmesi Çocukların sosyal uyum becerilerinin gelişmesi ve sosyalleşmeleri	Çocukların iletişim becerilerinin gelişmesi		Çocukların sosyal gelişimini desteklemek	

2.4 Proje Değişimlerinin Belirlenmesi ve Ölçümleri

Yaz Çocukları Projesi'nden kaynaklanan değişimler, proje yöneticileri, proje eğitmenleri ve projenin ana faydalanıcıları ile, yani Çimsa'nın yaz kamplarına katılan çocuklar ile, gerçekleştirilen odak grup görüşmelerinde ve ana faydalanıcılara uygulanan sosyal etki anketlerinde yer alan açık uçlu sorular aracılığıyla belirlenmiştir (Etki anketi için bkz. Ek 4).

Odak grup görüşmelerinde tespit edilen (örn.faydalanıcıların yakın çevrelerindeki değişimler gibi) kimi değişimler, değişimin projeye münhasırlığının değerlendirilmesinin mümkün olmaması nedeniyle SROI hesaplamasına dahil edilmemiş olup Çimsa'nın gelecekteki karar alma süreçlerinde katkı sağlaması hedefiyle raporda "*Diğer paydaşlar için tespit edilen değişimler*" başlığında yorumlanmıştır.

Çimsa Yaz Çocukları Projesi ile yaratılan değişimlerden kaynaklanan gerçek etkinin hesaplanabilmesi için değişimlerin kapsayıcılığının incelenmesi ve ana değişimler altında toplanmaları gerekmektedir. Aksi takdirde, aynı ana değişime giden ara değişimlerin hesaplama dahil edilmesiyle projenin sosyal etkisi olduğundan daha yüksek hesaplanır ve çalışmanın, ilerleyen dönemlerdeki karar alma süreçlerine faydası zayıflar. Bu amaçla odak grup görüşmelerinde tespit edilen değişimler yakınsama yoluyla (değişimlerin gittikçe benzeyen özellikler gösterir şekilde birleşmesi) ana değişimler altında toplanmış ve sosyal etki anketleri ile faydalanıcılar tarafından da teyit ettirilmiştir. Anketlerde yer alan açık uçlu sorular aracılığıyla ise odak gruplarda tespit edilemeyen ancak faydalanıcılar tarafından tecrübe edilen başka değişimlerin olması olasılığı sınanmış ve tespit edilen değişimlerden başka herhangi bir değişim tespit edilmemiştir.

Yine sosyal etki anketleri aracılığıyla, SROI oranları hesaplanırken sabitleme (anchoring) yönteminin kullanılabilmesi amacıyla, faydalanıcılardan (tecrübe ettikleri) her bir değişime atfettikleri önemi '1' hiç önemli değil, '10' en önemli değişim olacak şekilde puanlamaları istenmiştir. Bu skorlar, paydaş grubunun her bir değişime atfettikleri ağırlıklı önemi göstererek değişimlerin finansal değerlerinin karşılaştırılabilmesine olanak tanımaktadır.

Değişimlerin ortalama etki sürelerinin tespit edilmesi

Öncelikli (material) olduğu görülerek SROI hesaplamasında yer verilmesine karar verilen her bir değişimin etki süresi, faydalanıcılara uygulanan sosyal etki anketleri aracılığıyla tespit edilmiştir. Ankette katılımcılarından her bir değişimin (tecrübe edilen/öngörülen) etki süresini, '0-6 ay (0,25 yıl)', '7-12 ay (0,75 yıl)', '1-3 sene (2,0 yıl)' ve '4 sene ve üstü (4,0 yıl)' seçenekleri ile değerlendirmeleri istenmiş olup yanıtların ortalaması alınarak her bir değişim için paydaş grubu bazlı ortalama etki süreleri hesaplanmıştır. Tam sayı çıkmayan ortalamalar, hesaplama aşamasında tam sayı kullanılması gerekliliğinden ötürü ondalık değerlerine göre yuvarlanmıştır.

Değişimleri tecrübe eden paydaşların tespit edilmesi

Paydaşlardan ilgili verinin toplanabilmesi durumunda, projeden kaynaklanan her bir değişimin paydaş grubunun tamamı tarafından tecrübe edildiğinin varsayılması yerine, değişimler özelinde paydaş analizi yapmak yatırımın sosyal geri dönüşün daha hassas hesaplanabilmesine imkân tanımaktadır.

Bu çalışmada bir değişimi tecrübe eden paydaş sayısı, sosyal etki anketinde ilgili değişimi tecrübe ettiğini beyan eden katılımcı sayısının ankete katılan toplam kişi sayısına oranlanması ve bu oranın projede yer alan toplam paydaş sayısına yansıtılması yoluyla hesaplanmıştır. (Bu sonuçlar 2.5'te yer alan değişim tablolarında paylaşılmıştır.)

$$\text{Değişim bazlı paydaş sayısı} = \left(\frac{\text{Değişimi tecrübe ettiğini beyan eden katılımcı sayısı}}{\text{Toplam katılımcı sayısı}} \right)_{\text{Anket}} * (\text{Toplam paydaş sayısı})$$

Herhangi bir değişimin ortalama etki süresinin 0,75 yılın altında kalması durumunda, anketler aracılığıyla değişimi tecrübe ettiğini beyan eden katılımcı sayısı değerlendirmeye alınmamış olup değişim bazlı faydalanıcı sayısı, ilgili değişimi 0,75 yıldan daha uzun süre tecrübe eden katılımcı sayısının toplam anket katılımcısı sayısına oranlanması ve bu oranın ilgili projenin toplam faydalanıcı sayısına yansıtılması yoluyla hesaplanmıştır:

$$\text{Değişim bazlı paydaş sayısı}_{(\text{Ortalama etki} < 0,75 \text{ yıl})} = \left(\frac{\text{Değişimi 0,75 yıl + süreyle tecrübe eden katılımcı sayısı}}{\text{Toplam katılımcı sayısı}} \right)_{\text{Anket}} * (\text{Toplam paydaş sayısı})$$

İlgili değişimi tecrübe eden paydaş sayısının düzenlendiği bu durumda, değişimin etki süresi, değişime atfedilen ağırlıklı önem ve özgül ağırlığı (drop-off) da değerlendirmeye alınan paydaşlar özelinde yeniden hesaplanmış olup ortalama etki süresinin 0,75 yılın altında kaldığı sonuçlar çalışmanın ilgili bölümünde yorumlanmıştır.

Önceliklendirme

SROI'nin dördüncü ilkesi, önceliklendirilen paydaş ve değişimlerin analizlere dahil edilmesinin altını çizer. Değişimlerin önceliklendirilmesinde aşağıdaki iki kriter dikkate alınır (Supplementary Guidance on Materiality, The SROI Network 2011):

- İlgililik (Relevance): Paydaşlara hangi sonucun kendileri için önemli olduğunu sorarak veya hangi sonucun kurum için daha değerli olduğunu bularak veya sonuçlarla ilgili geçmiş araştırmalar analiz ederek değerlendirilebilir.
- Önem (Significance): Değişimi yaşayan kişilerin sayısı veya değişimin miktarı veya değişimin süresi veya değişimin finansal değerine bakılarak değerlendirilebilir.

Paydaşların ilgililiği için bu çalışmada temel kriter, Çimsa proje ekibi ile ortak zeminde projeden doğrudan faydalanan paydaşları belirlemek olmuştur.

Değişimler için ise öncelikle paydaşlara odak grup ve birebir görüşmelerde değişimlerin ilgiliği ve önemi ile ilgili sorular yöneltilmiş ve onların görüşleri alınmıştır. Sonrasında ise odak grup görüşmelerinde ve etki anketlerinde proje ana faydalanıcıları olan çocuklara bu değişimlerin onlar için önemi, değişimin miktarı ve değişimin süresi sorulmuştur. Ankete katılan çocuklardan, değişimlerin onlar için önemini '1' (hiç önemli değil) ile '10' (en önemli) arasında değerlendirmeleri istenmiştir. Bu derecelendirmeler, her bir değişime atfedilen önemin ağırlıklarını oluşturmuş ve daha sonra sabitleme (anchoring) metoduyla sosyal etki skorlarını ölçerken kullanılmıştır. Önem değer '5' in altında olan değişimlerin değerlendirilmeye alınmaması karar verilirken, proje değişimlerinin hiçbiri 5'in altında bir ağırlığa sahip olmadığı görülmüş, değerlendirmeye tüm değişimler dahil edilmiştir.

2.5 Yaz Çocukları Projesi'nin Tespit Edilen Değişimleri

Yaz Çocukları Projesi'nde belirlenen değişimler, her bir değişim için olay zinciri, proje katılımcısı sayısı, anket katılımcısı sayısı ve değişime paydaşlar tarafından atfedilen ağırlıklı önem bu bölümde incelenmektedir.

Kampa katılan çocuklarda tespit edilen değişimler

“Kampta bilim insanların hayatlarını anlatıyorlardı. Onların hayatlarını öğrenmek hoşuma gitmişti. Bizim okulumuzda böyle şeylerden bahsedilmiyor.”

Yaz Çocukları Projesi Katılımcısı (Kayseri)

“Bir dilek hakkım olsaydı ÇİMSA'da Yaz Çocuklarıyla yatılı kalmak isterdim”

Yaz Çocukları Projesi Katılımcısı (Niğde)

Yapılan odak grup görüşmelerinde hem proje ekibi hem de eğitimciler, çocukların iletişim becerilerinin geliştiği, özgüvenlerinin arttığı, sosyalleştiklerini ve yeni sosyal ortamlara uyum ve adaptasyon kabiliyetlerinin arttığını ifade etmişlerdir. Özellikle civar köylerden katılan çocuklar için yaz döneminde iki haftayı hem eğlenirken öğrenerek geçirmeleri hem de gitmeye fırsat bulamadıkları yerleri (üniversite, müze vb.) ziyaret ederek geçirmelerinin onların zihinsel ve ruhsal gelişimlerini desteklediği belirtilmiştir. Yine hem eğitimciler hem de proje ekibi tarafından özellikle civar köylerden gelen çocukların kamp boyunca içinde buldukları sosyo-ekonomik koşulların sınırlarının dışına çıkmaları ve eşit koşullarda eğitim almalarının, onların gelişimlerine ve iyi olma hallerine katkıda bulunduğu dile getirilmiştir. Bunun yanı sıra, bölge çocuklarının imkanlarının yetersizliği, çocukların bazılarının kampa kadar hiç basketbol topu görmemiş oldukları antrenör gözlemi ile açıkça görülmektedir:

“Basket topu görmemiş çocuklara, arkadaşları ile oyun oynamış, tiyatroya gitmemiş çocuklara bu imkanları sunmak etkileyiciydi.”

Ayrıca, eğitimciler tarafından fabrika çalışanlarının çocukları ve köy çocuklarının birlikte olmalarının, çocukların iletişim becerilerinin gelişmesini sağladığı da ifade edilmiştir. Çocukların gelişimi ile ilgili olarak Niğde Çimsa Fabrika ekip üyelerinden birinin, dil sorunu yaşayan bir çocuğun kampın sonunda kapanış sunumunu yaptığını anlatması, çocuklarda yaratılan gelişime güzel bir örnektir. Yine çocukların

kişisel gelişimlerinin de desteklendiği görülmüştür. Kampa katılan çocuklardan; lisanslı sporcu olmak isteyenler, üniversite eğitimi almak istediğini belirten çocuklar olduğu görülmüştür. Aşağıdaki cümleler, çocukların bu hedeflerini açıklar niteliktedir:

“Üniversiteye kesin gitmeliyim, burada öğreniyorum”

Yaz Çocukları Projesi Katılımcısı (Niğde)

“En büyük hayalim bilim insanı olmak.”

Yaz Çocukları Projesi Katılımcısı (Kayseri)

Eğitmenler de benzer gözlemlerini aşağıdaki gibi dile getirmişlerdir:

“Çocukların gelecekle ilgili hayallerine de dokunduk. Toprakla uğraşan, çalışan, üniversite okumayı düşünmeyen çocuklardan şu an üniversiteye hazırlanmak isteyenler olduğunu biliyoruz.”

Proje eğitmenlerine göre, kamp çocuklarda sanat ve spor sevgisi geliştirirken, onların sosyalleşmelerini sağlamıştır. Bu tespit çocuklar ile yapılan odak grup görüşmelerinde çocuklar tarafından da dile getirilirken, çocuklar kamp boyunca sanata ve spora duydukları ilgiyi kamp döneminde şu cümleler ile dile getirmişlerdir:

“Heykel yapmak bana kendimi çok mutlu hissettirdi.”

Yaz Çocukları Projesi Katılımcısı (Kayseri)

“Dans benim bir yeteneğimmiş. Evde içimden şarkı söyleyerek dans ederdim. Şimdi tüm sınıfın önünde dans ettim. Yeteneğimi herkes gördü.”

Yaz Çocukları Projesi Katılımcıları (Niğde)

Ayrıca odak grup görüşmelerine katılan çocukların basketbol, voleybol ve dramayı ilk defa kampta deneyimleme fırsatları olduğu da görülmüştür. Bununla beraber, çocuklar ile yapılan odak grup görüşmelerinde, Niğde grubundan iki çocuk, kamp sonrası meslek seçimi olarak beden eğitimi hocalığını seçmeyi düşündüklerinden bahsetmiştir. Bir başka önemli nokta ise eğitmenlerin çocukların ailelerine ileriye dönük yaşamlarında geliştirebilecekleri becerilere dair yönlendirme mektupları vermiş olmalarıdır.

Ayrıca çocukların hem Çimsa hem de eğitmenler tarafından düzenlenen etkinlikler yolu ile kendilerine değer verilmiş, kendilerini özel hissediyor olmaları da projenin sosyal kazanımlarından olmuştur. Bununla beraber, çocuklar etkinliklerin tasarımında söz sahibi olmuşlardır. Yine çekimserliklerini (şarkı söylemekten vb.) yenmeleri, çocukların kendilerine özel bir alan bulmaları, bir proje eğitmeni tarafından şu şekilde dile getirilmiştir:

“Çocuklar çocuk olduklarını hatırladılar. Çocuk olmanın getirdiği ihtiyaçlarının karşılanması önemliydi...onları özel hissettirdik.”

Çocukların da kampta olmaktan dolayı mutlu olduklarını ve değerli hissettikleri ile ilgili örnek beyanlar aşağıda verilmiştir:

"Her gün Sizi Görmek Benim En Mutlu Olduğum Anlarım."

"Burası bana kendimi çok mutlu hissettiriyor."

"Ben bu kampta sevmeyi öğrendim."

Yaz Çocukları Projesi Katılımcıları (Kayseri)

Yine eğitimciler tarafından projenin; çocukların hem kendileri hem başkaları ile iletişim kurmalarına ve özgüven ile öz-saygılarının gelişmesini sağladığı da ifade edilmiştir. Tüm bu kazanımlara ek olarak, proje faaliyetleri ile çocuklarda çevre koruma bilinci (örn. çöp toplama etkinliği) de geliştirilmek hedeflenmiştir. Niğde grubundan bir çocuk çevre eğitimi ile ilgili kazanımlarını aşağıdaki gibi paylaşmıştır:

"Ağaç kesmenin kötü olduğunu, bunu yapan kişileri uyarabileceğimi gördüm. Çöpleri yere atanları da uyarıyorum."

Özetle Yaz Çocukları Projesi ile çocuklarda aşağıdaki değişimlerin gerçekleştiği tespit edilmiştir:

- Yaz kampı ile çocuklar isteklerinin, ihtiyaçlarının ve potansiyellerinin daha çok farkına vardı. Kendilerine daha fazla inandı ve kendilerini daha iyi ifade edebilmeye başladılar. Bu nedenle **özgüvenleri arttı**.
- Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha değerli hissettiler. Kendilerine karşı daha olumlu bir tutum sergilediler. Bu nedenle **öz saygıları arttı**.
- Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha iyi ifade ettiler. Yeni girdikleri bir ortama uyum sağlamaları ve yeni arkadaş edinmeleri kolaylaştı. Bu nedenle **iletişim becerileri güçlendi**.
- Yaz kampı ile çocuklar sanat sevgisi kazandılar. Yazı yazma, resim yapma ve drama gibi becerilerini geliştirdiler. Bu nedenle **sanatsal becerileri gelişti**.
- Yaz kampı ile çocuklar spor sevgisi ve takım ruhu kazandılar. Koordinasyon becerileri gelişti. Spor branşlarını öğrendiler. Bu nedenle **sportif becerileri gelişti**.
- Yaz kampı ile çocuklar ilgi alanlarına yönelik uzun/kısa vadeli hedefler belirledi ve bu hedeflere ulaşmak için çaba sarf ettiler. Bu nedenle **hedef belirleme becerileri gelişti**.
- Yaz kampı ile çocuklar çevreyi koruma hakkında bilgi edindi ve çevreye karşı daha duyarlı oldular. Bu nedenle **çevre bilinçleri gelişti**.

Diğer paydaşlar için tespit edilen değişimler

SROI metodolojisi ile belirlenen değişimlerin yanı sıra, Yaz Çocukları Projesinin ana paydaşları dışındaki paydaşları üzerinde de birtakım etkileri olmuştur. Bu değişimler odak grup verileri çerçevesinde tartışılacaktır. Bu kapsamda, ana faydalanıcı grubu dışında, Yaz Çocukları Projesinde görev alan öğretmenler, projeye katılan çocukların aileleri, Çimsa Kayseri ve Niğde Fabrika çalışanları ve Çimsa'nın da projeden pozitif olarak etkilendikleri yapılan odak grup görüşmelerinde katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Eğitmenler ile yapılan görüşmelerde, eğitmenlerin büyük şehir dışında çalışma deneyimi kazandıkları anlaşılmıştır. Eğitmenlerin farklı sosyo-kültürel gruplar için içerik hazırlamaları ve bu içerikleri aktarmaları yolu ile kazandıkları deneyimlerin, profesyonel anlamda kendilerini geliştirmelerine katkı verdiği görülmüştür. Ayrıca dezavantajlı çocuklar ile çalışıyor ve onlara eğitmenlik yapıyor olmanın iş tatminlerini de olumlu etkilediği ifade edilebilir.

Yapılan görüşmelerde, eğitmenler kendi yaşadıkları kazanımlar dışında farklı grupların da projeden olumlu etkilendiklerini fark ettikleri paylaşmışlardır. Örneğin, eğitmenlerce ebeveynlerin çocuklarına yaklaşım ve tutumlarında olumlu değişimler gözlemlenmiştir. Eğitmenler, ebeveynlerin çocuk gelişimi hakkında bilgili olmadıklarını ancak proje ile ailelerin bu konuda bilinçlendiklerini ve çocukları ile olan iletişimlerinin geliştiğini gözlemlediklerini paylaşmışlardır. Öte yandan, eğitimcilere göre projeye katılan çocuklar çevrelerindeki çocuklara da projeden bahsederek, onların da projeye katılımını ile değişimlerin diğer çocuklarca da deneyimlenmesini sağlamışlardır. Eğitmenler, köy halkının ve özellikle köyde eş zamanlı olarak çocuklar için bir kurs düzenlemiş olan köyün imamının bile projeden etkilendiğini, imamın çocukların kendi düzenlediği kursa katılmalarını istediğini ancak projeyi tanıdıkça kendisinin çocukları projeye katılmaları için teşvik etmeye başladığı ve kendi çocuğunu da kampa gönderdiği örneğini paylaşmışlardır. Benzer şekilde, projenin o şehirdeki çocuklara eğitim alanında fırsat eşitliği sunduğu da görüşmelerde katılımcılar tarafından sıkça dile getirilmiştir. Örneğin, Niğde Valisi'nin projeden haberdar olması ve kızını kampa göndermesi, her sosyoekonomik düzeyde çocuğun kampa katıldığını göstermektedir.

Ayrıca, projeye dahil olmayan çocukların eğitimleri hakkında ebeveynlerin eğitmenlere sorular sordukları, bu çocuklar için eğitmenlerin kısıtlı olsa da danışmanlık yaptıkları da anlaşılmıştır. Projenin, çocukların kariyer seçimleri üzerinde etkisi olduğunu hem ailelerin hem çocukların spor ile olan ilişkisinin değiştiğini, hatta bu değişim üzerinden çocukların potansiyelleri ile ilgili ailelerin algılarının da değiştiğini ifade eden bir eğitmenin aşağıdaki sözleri oldukça dikkat çekici olmuştur:

“Katılımcının babası ile tanıştı hocalarımız. Babası demiş ki tarlamın başına koyacağım, okutmayacağım. Eğlence olsun diye gönderdim demiş. 1 sene sonra dedi ki başımı bile satacağım. Çocuğumu okutacağım.”

Projenin diğer paydaşları da etkilediği sıkça dile getirilen bir konu olmuştur. Örneğin, Kayseri’de özel bir okulun öğretmenlerinin projeyi duymaları ve gözlem yapmaya gelmeleri, Niğde Belediyesi’nin projeyi incelenmesi, projenin çevre okullarca ve paydaşlarca örnek alındığını da göstermiştir.

Öte yandan Çimsa proje yöneticileri, sunulan ücretsiz eğitim ve olanaklar sayesinde ailelerin yaz süresince verecekleri eğitim masrafını azaltarak, aile ekonomisine katkıda bulduklarını

düşünmektedirler. Yine yapılan odak grup görüşmelerinden, Çimsa'nın Yaz Projesini uyguladığı lokasyonlarda bilinirliğini arttırdığını, bölgede eğitime yatırım yapan bir kurum olarak beğeni kazandığı, bölgedeki iş piyasasında da tercih edilebilirliğinin arttırmış olacağı söylenebilir. Çimsa Kayseri ve Niğde Fabrika çalışanlarının ise çocuklarındaki değişimleri gözlemlenmeleri sonucunda, Çimsa'ya olan aidiyet ve bağlılıklarının olumlu etkilemiş olması da söz konusudur.

Paydaş Gruplarına göre Değişimler

Projenin ana paydaş grubu olan yaz kampı katılımcılarının 2019'da gerçekleştirilen Çimsa Yaz Çocukları Projesi ile özgüven artışı, öz saygı artışı, iletişim becerilerinin güçlenmesi, sanatsal becerilerin gelişmesi, sportif becerilerin gelişmesi, hedef belirleme becerilerin gelişmesi ve çevre bilincinin gelişmesi değişimlerini tecrübe ettikleri tespit edilmiştir. Sosyal etki skorlarının hesaplanmasında kullanılmak üzere ilgili değişimlerin paydaş grubunda ne oranda görüldüğü (değişimi tecrübe eden katılımcıların oranı), paydaşların ilgili değişime verdiği göreceli önem (değişime atfedilen ağırlıklı önem), değişimin etkisinin ne kadar devam ettiği (ortalama etki süresi) ve etkinin ilerleyen yıllarda ne oranda azaldığı (özgül ağırlık) sosyal etki anketleri aracılığıyla tespit edilmiştir.

Yaz Çocukları Projesi'nin 2019 yılı faydalanıcıları Çimsa Kayseri fabrikası çalışanlarının çocukları, Çimsa Niğde fabrikası çalışanlarının çocukları ve Niğde çevresindeki köylerden gelen çocuklar olmak üzere üç alt grupta incelenmiştir. Çalışma bulguları, paydaş grupları özelinde aşağıda sunulmaktadır:

1. Yaz Çocukları Projesi'nin 2019 yılında gerçekleşen Kayseri ayağına fabrika çalışanlarının toplam 32 çocuğu katılım göstermiştir. Katılımcıların proje sonucunda tecrübe ettiği değişimler ve toplam 13 faydalanıcının katıldığı sosyal etki anketi aracılığıyla tespit edilen 'değişimi tecrübe eden katılımcıların oranı', 'değişime atfedilen önem', 'değişimin ortalama etki süresi' ve değişimin etkisinin yıldan yıla azalma oranını gösteren 'özgül ağırlık' Tablo 3'te paylaşılmıştır.

Tablo 3. Kayseri katılımcıları - Fabrika çalışanlarının çocukları tarafından tecrübe edilen değişimler

Tecrübe Edilen Değişimler	Değişimi Tecrübe Eden Katılımcıların Oranı	Değişime Atfedilen Ağırlıklı Önem (10 üzerinden)	Ortalama Etki süresi (Yıl)	Özgül Ağırlık (%)
Özgüven artışı	10/13	9,20	1,77	38
Öz saygı artışı	13/13	9,46	1,94	40
İletişim becerilerinin güçlenmesi	13/13	9,61	1,71	44
Sanatsal becerilerin gelişmesi*	2/13	10,0	0,75	0
Sportif becerilerin gelişmesi**	3/13	10,0	1,16	33
Hedef belirleme becerilerinin gelişmesi	12/13	9,41	1,64	38
Çevre bilincinin gelişmesi	13/13	9,46	2,88	54

*'Sanatsal becerilerin gelişmesi' değişiminde, değişimi tecrübe ettiğini beyan eden anket katılımcılarının yanıtları ortalama 0,06 yıl (<<1,0 yıl) etki süresi göstermiştir. Bu nedenle, bu değişim için yalnızca etki süresini 0,75 yıl ve üstü olarak değerlendiren anket katılımcılarının yanıtları hesaplamaya dahil edilmiştir.

**'Sportif becerilerin gelişmesi' değişiminde, değişimi tecrübe ettiğini beyan eden anket katılımcılarının yanıtları ortalama 0,27 yıl (<<1,0 yıl) etki süresi göstermiştir. Bu nedenle, bu değişim için yalnızca etki süresini 0,75 yıl ve üstü olarak değerlendiren anket katılımcılarının yanıtları hesaplamaya dahil edilmiştir.

2) Yaz Çocukları Projesi'nin 2019 yılında gerçekleşen Niğde ayağına fabrika çalışanlarının toplam 41 çocuğu katılım göstermiştir. Katılımcıların proje sonucunda tecrübe ettiği değişimler ve toplam 5 faydalanıcının katıldığı sosyal etki anketi aracılığıyla tespit edilen 'değişimi tecrübe eden katılımcıların oranı', 'değişime atfedilen önem', 'değişimin ortalama etki süresi' ve değişimin etkisinin yıldan yıla azalma oranını gösteren 'özümlü ağırlık' Tablo 4'te paylaşılmıştır:

Tablo 4. Niğde katılımcıları 1 - Fabrika çalışanlarının çocukları tarafından tecrübe edilen değişimler

Tecrübe Edilen Değişim	Değişimi Tecrübe Eden Katılımcıların Oranı	Değişime Atfedilen Ağırlıklı Önem (10 üzerinden)	Ortalama Etki süresi (Yıl)	Özgül Ağırlık (%)
Özgüven artışı	5/5	9,20	2,0	0
Öz saygı artışı	5/5	9,40	2,0	0
İletişim becerilerinin güçlenmesi	5/5	9,40	2,0	14
Sanatsal becerilerin gelişmesi	5/5	9,40	0,8	0
Sportif becerilerin gelişmesi	1/5	10,0	0,75	80
Hedef belirleme becerilerinin gelişmesi	5/5	9,20	2,0	0
Çevre bilincinin gelişmesi	5/5	9,20	2,0	0

*'Sportif becerilerin gelişmesi' değişiminde, değişimi tecrübe ettiğini beyan eden anket katılımcılarının yanıtları ortalama 0,15 yıl (<<1,0 yıl) etki süresi göstermiştir. Bu nedenle, bu değişim için yalnızca etki süresini 0,75 yıl ve üstü olarak değerlendiren anket katılımcılarının yanıtları hesaplamaya dahil edilmiştir.

3) Yaz Çocukları Projesi'nin 2019 yılında gerçekleşen Niğde ayağına çevre köylerden toplam 64 çocuk katılım göstermiştir. Katılımcıların proje sonucunda tecrübe ettiği değişimler ve toplam 17 faydalanıcının katıldığı sosyal etki anketi aracılığıyla tespit edilen 'değişimi tecrübe eden katılımcıların oranı', 'değişime atfedilen önem', 'değişimin ortalama etki süresi' ve değişimin etkisinin yıldan yıla azalma oranını gösteren 'özümlü ağırlık' Tablo 5'te paylaşılmıştır:

Tablo 5. Niğde katılımcıları 2 - Çevre köylerden katılan çocuklar tarafından tecrübe edilen değişimler

Tecrübe Edilen Değişim	Değişimi Tecrübe Eden Katılımcıların Oranı	Değişime Atfedilen Ağırlıklı Önem (10 üzerinden)	Ortalama Etki süresi (Yıl)	Özgül Ağırlık (%)
Özgüven artışı	10/16	8,60	2,75	33
Öz saygı artışı	11/16	8,45	2,45	35
İletişim becerilerinin güçlenmesi	15/16	8,13	2,42	38
Sanatsal becerilerin gelişmesi	12/16	8,58	0,83	26
Sportif becerilerin gelişmesi	13/16	8,77	0,77	25
Hedef belirleme becerilerinin gelişmesi	11/16	8,72	2,45	33
Çevre bilincinin gelişmesi	15/16	9,13	2,61	53

*'Sportif becerilerin gelişmesi' değişiminde, değişimi tecrübe ettiğini beyan eden anket katılımcılarının yanıtları ortalama 0,15 yıl (<<1,0 yıl) etki süresi göstermiştir. Bu nedenle, bu değişim için yalnızca etki süresini 0,75 yıl ve üstü olarak değerlendiren anket katılımcılarının yanıtları hesaplamaya dahil edilmiştir.

Bir değişimin etki süresi ve yaratılan değer faaliyetleri takip eden yıllardaki azalma oranı değişimin doğası, paydaşların tecrübeleri ve faaliyetin süresi ile bağıntılıdır. Değişimler içsel, dışsal ve işlevsel olarak kategorize edilebilmektedir (Ryan and Deci 2020; Wellspring 2021).

Bu SROI çalışmasında da Yaz Çocukları Projesi ile paydaşlar tarafından tecrübe edildiği görülen özgüven artışı ve öz saygı artışı gibi içsel değişimler kişinin kendisiyle ilgilidir, doğaları gereği kırılgandırlar ve kısa vadeli olma eğilimindedirler. Bu çalışma kapsamında, Niğde ve Kayseri'deki fabrika çalışanlarının çocukları olmak üzere iki paydaş grubu 'özgüven artışı' ve 'öz saygı artışı' değişimlerinin etki süresini yaklaşık 2 yıl olarak değerlendirirken üçüncü paydaş grubu olan ve Niğde'nin civar köylerinden gelen çocuklar tarafından bu içsel değişimlerin etki süreleri sırasıyla 2,75 yıl ve 2,45 yıl olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, proje faaliyetlerinin tüm paydaş gruplarında dikkate değer ölçüde

'özgüven artışı' ve 'öz saygı artışı' değişimlerini yarattığı ve bu değişimlerin etkisinin Yaz Çocukları Projesi gibi faaliyetlere erişimlerinin göreceli olarak daha kısıtlı olduğu varsayılabilir dezavantajlı gruplarda daha yüksek olabileceği söylenebilir.

'Çevre bilincinin gelişmesi' gibi dışsal değişimler kişinin dışarıdaki dünyayla etkileşimleri ile ilgilidir, bir topluluğa aidiyet hissi yaratırlar, diğer kişilerin katkılarından etkilenebilirler ve orta vadeli etki yaratma eğilimindedirler. Yaz Çocukları Projesi'nde odak grup görüşmelerine ve sosyal etki anketlerine katılan tüm paydaşlar 'çevre bilincinin gelişmesi' değişimini tecrübe ettiklerini beyan etmiştir. Bu değişimin etki süresinin bir paydaş grubunda 2 yıl olduğu görülürken, diğer paydaş gruplarında ise 2,61 ve 2,88 yıl olduğu görülmüştür. Faaliyet süresi ve etki süresinin uzunluğu göz önünde bulundurulduğunda, proje faaliyetleriyle 'çevre bilincinin gelişmesi' değişiminin başarıyla sağlandığı görülmektedir.

İşlevsel değişimler, bilgi edinme ve yetenek geliştirme gibi kullanıldıkları sürece fayda sağlayan ve orta-uzun vadeli etki yaratma eğiliminde olan değişimlerdir. Çimsa'nın Yaz Çocukları Projesi'nde paydaşlar tarafından tecrübe edildiği tespit edilen 'hedef belirleme becerilerinin gelişmesi', 'iletişim becerilerinin güçlenmesi', 'sanatsal becerilerin gelişmesi' ve 'sportif becerilerin gelişmesi' değişimleri işlevsel değişimlerdir.

Sosyal etki anketlerine katılan paydaşlar tarafından 'hedef belirleme becerilerinin gelişmesi' ve 'iletişim becerilerinin güçlenmesi' değişimlerinin etki süresi yaklaşık 2 yıl olarak değerlendirilmiştir. Faaliyet süresi ve etki sürelerinin uzunluğu dikkate alındığında Yaz Çocukları Projesi'nin faaliyetlerinin paydaşlarda bu değişimlerin yaratılmasında faydalı olduğu ancak bu değişimlerin paydaşlar üzerindeki etkisinin takip faaliyetleriyle güçlendirilmelerine ihtiyaç duyulduğu anlaşılmıştır. Örneğin, 'hedef belirleme becerilerinin gelişmesi' odağında yürütülecek benzer bir takip faaliyetinin, bu değişimin etkisinin yanı sıra proje ile yaratılan içsel değişimlerin sürdürülebilirliğini de destekleyeceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yine işlevsel değişimler olan 'sanatsal becerilerin gelişmesi' ve 'sportif becerilerin gelişmesi' değişimlerinin etki süreleri tüm paydaş gruplarında yalnızca birkaç ay olduğu görülmüştür. Sosyal etki anketine katılan paydaşların 'sanatsal becerilerin gelişmesi' ve 'sportif becerilerin gelişmesi' değişimlerine atfettikleri önemin sırasıyla 10 üstünden 8,5 ve üzeri ve 8,7 ve üzeri olduğu görülmüştür. Anket katılımcılarının büyük çoğunluğu değişimlerin etkilerinin devam etmeme sebebi olarak 'Kamp sonrası tekrar yapmak istedi ama fırsat bulamadı.' yanıtını seçmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, projelerin gerçekleştirildiği bölgelerde ilgili paydaşlara yönelik sportif ve sanatsal faaliyetlerin daha uzun süreli yürütülmesinin anlamlı olduğu görülmektedir.

2.6 Sabitleme Yöntemi ile Değişimlerin Finansal Değerlerinin Hesaplanması ve Kesintiler

Sabitleme (Anchoring), farklı değişimlerin karşılaştırmalı finansal değerlerini bulmayı sağlayan bir SROI hesaplama yöntemidir. Bu yöntemde, projeden kaynaklandığı tespit edilen ve ölçülen bir değişimin finansal değeri doğrudan faydalanıcılara bu değişim için değer biçilerek ya da 'Bir faydalanıcı bu projeye katılmadan bu değişimi nasıl tecrübe edebilir?' sorusuna yanıt verilerek belirlenebilmektedir. İlgili değişim için belirlenen bu temsili değer (proxy) bir referans noktası teşkil eder ve faydalanıcılar tarafından değişimlere atfedilen ağırlıklı önem oranları gözetilerek tüm değişimlerin değerleri hesaplanır.

Yaz Çocukları Projesi için sabitleme değeri

Yaz Çocukları Projesi'nde projenin ana faydalanıcıları olan çocukların tecrübe ettiği 'sportif becerilerin gelişmesi' değişimi, faydalanıcılar tarafından değişime biçilen yaklaşık değerın projenin gerçekleştirildiği bölgelerde piyasa araştırması yapılarak bulunmasının mümkün olması nedeniyle referans değişim (anchoring outcome) olarak seçilmiştir. Bu değişim için tespit edilen olaylar zinciri aşağıdaki gibidir:

“Yaz kampı ile çocuklar spor sevgisi ve takım ruhu kazandılar. Koordinasyon becerileri gelişti. Spor branşlarını öğrendiler. Bu nedenle sportif becerileri gelişti.”

Her bir kampta faydalanıcılar koordinasyon, basketbol ve voleybol branşlarında yaklaşık toplam 31 saat (31.15 sa.) süresince sportif faaliyette bulunmuştur. Bir faydalanıcının - projeden bağımsız olarak - eğitmen eşliğinde gerçekleştirilen 31 saatlik sportif faaliyete erişimi durumunda 'sportif becerilerin gelişmesi' değişimini benzer bir oranda tecrübe edebileceği varsayımıyla, değişimin temsili finansal değeri aşağıdaki gibi formülize edilmiştir:

Anchor = (İlgili sportif faaliyetlerin ortalama saatlik ücreti)*(Kamptaki sportif faaliyetlerin toplam süresi)

Tüketici tercihlerinin satın alma davranışları aracılığıyla belirlenmesi yoluyla ürüne ya da hizmete verilen değerin tespit edilmesinde kullanılacak Açıklanmış Tercihler Teorisi'ne (Revealed Preference Theory) uygun olarak, Kayseri ve Niğde şehirlerinde ve civar köylerde ikamet eden proje faydalanıcılarının bu değişime yönelik ödeme istekliliğine (willingness to pay) daha hassas bir şekilde yaklaşılabilmesi için SROI çalışmasının yürütüldüğü Şubat 2022'de bu bölgelerde faydalanıcıların yaş gruplarında sunulan ilgili sportif faaliyetlerin ücretleri araştırılarak saatlik ücretler hesaplanmış ve bu ücretlerin ortalaması alınmıştır. Hesaplama Kayseri'de bulunan KASK Akademi'nin voleybol eğitimi* (8 saat; 300 TL) ve Niğde'de bulunan Niğde Basketbol Akademi Spor Kulübü Derneği'nin basketbol eğitimi** (8 saat; 250 TL) kullanılmıştır:

İlgili sportif faaliyetlerin ortalama saatlik ücreti = $[(\frac{300 TL}{8}) + (\frac{250 TL}{8})] / 2 = 34,37 TL$ (2022 yılı değeri)

Bu YSGD çalışmasının kapsamının Yaz Çocukları Projesi'nin 2019 yılında gerçekleştirilen faaliyetleri olmasından ötürü, 2022 yılı için hesaplanan bu değerin 2019'daki karşılığı Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Tüketici Fiyat Endeksi verilerine göre aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

İlgili sportif faaliyetlerin ortalama saatlik ücreti (2019) = (2022 yılı değeri)*
 $(\frac{100}{100+(Ocak\ 2022\ aylık\ \%TÜFE)}) * (\frac{100}{100+(Aralık\ 2021\ yıllık\ \%TÜFE)}) * (\frac{100}{100+(Aralık\ 2020\ yıllık\ \%TÜFE)})$
= (34,4 TL) * $(\frac{100}{111,1}) * (\frac{100}{136,1}) * (\frac{100}{114,6}) = 19,83 TL$ (2019 yılı değeri)

Bu durumda 2019'da Yaz Çocukları Projesi ile 'sportif becerilerin gelişmesi' değişimini tecrübe eden her bir faydalanıcı için bu değişimin temsili finansal karşılığı ve sabitleme (anchor) değeri aşağıdaki gibidir:

Sabitleme (anchor) = (İlgili sportif faaliyetlerin 2019 yılı için ortalama saatlik ücreti)*(Kamptaki sportif faaliyetlerin toplam süresi) = (19,83 TL/sa)*(31 sa) = 614,73 TL

* <http://www.kaskakademi.com>

** <https://dernekara.com/kurulus/nigde-basketbol-akademi-spor-kuluebue-dernegi>

*** <https://data.tuik.gov.tr>

Kesintiler

SROI yönteminde, bir projeye katkı sağlayan birden fazla paydaş olması durumunda ve/veya faydalanıcıların olası bağımsız deneyimleri dikkate alınmadığında, üretilen sosyal değer olduğundan daha yüksek hesaplanması riski gözetilmelidir. Proje yürütücüsü, yani Çimsa tarafından yaratılan 'gerçek' değer hesaplanabilmesi için bazı kesintilerin incelenmesi gerekmektedir.

Özgül Ağırlık (Deadweight), proje faaliyetlerinin gerçekleşmemesi senaryosunda paydaşların ilgili değişimleri ne oranda tecrübe edebileceklerinin bir ölçüsüdür. Faydalanıcıların kişisel aktiviteleriyle ya da başka bir projeye aynı değişimleri tecrübe etme ihtimalleri incelenir.

Yaz Çocukları Projesi'nde hesaplamaya dahil edilen her bir değişimin özgül ağırlığı, sosyal etki anketleri aracılığıyla doğrudan faydalanıcılara sorularak belirlenmiştir. Faydalanıcılar projede yer alınmaması durumunda ilgili değişimi ne oranda tecrübe edeceklerini yüzde oranında belirtmiş olup ilgili değişimin özgül ağırlığı bu yüzdelerin ortalaması alınarak hesaplanmıştır.

Yer Değiştirme (Displacement), değişimin ne oranda diğer değişimlerin yerini aldığı değerlendirilmesidir. Faaliyetler değişimlerin başka bir yerde tecrübe edilmesini engelliyorsa, bu durum SROI hesaplamasında dikkate alınmalıdır.

Katılımın gönüllülük esaslı ve ücretsiz olduğu Yaz Çocukları Projesi'nden kaynaklanan değişimlerin yer değiştirme oranı, paydaşların eş zamanlı bir başka projeyi tercih etmemiş oldukları göz önünde bulundurularak, %0 olarak kabul edilmiştir.

Atıf (Attribution), değişimin ne oranda diğer kuruluşların veya kişilerin katkılarından kaynaklandığı göstermektedir.

Yaz Çocukları Projesi'nin 2019'da gerçekleştirilen kamplarından kaynaklı değişimlerin atıf oranı dış paydaşların katkısı proje ekibi tarafından %40 olarak belirlenmiştir.

Azalma (Drop-off), bir değişimin etkisinin zamanla ne oranda azaldığını gösteren orandır. Azalma, paydaş deneyimlerine, değişimin/projenin doğasına ve programın süresine bağlıdır. Değişimlerin doğası içsel, dışsal veya işlevsel olarak değerlendirilmektedir. İçsel bir değişim kişinin kendisiyle ilgilidir, doğası gereği daha kırılgandırlar ve nispeten kısa vadeli olma eğilimindedir. Dışsal bir değişim bağlantılarla ilgilidir, diğerlerinin katkılarına bağlıdır ve orta vadeli olma eğilimindedir. İşlevsel değişimler, kullanıldıkları sürece, bir kez kazanıldığında daha düşük azalma oranlarına sahip olan beceri ve bilgilerle ilgilidir.

Yaz Çocukları Projesi'nden kaynaklanan değişimlerin azalma oranları sosyal etki anketleri ve faydalanıcı görüşleri aracılığıyla her bir değişim için tespit edilen ortalama etki süresi ile ters orantı kurularak aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

$$\text{Azalma} = \frac{\%100}{\text{Ortalama Etki süresi (Yıl)}} ; \%100 \text{ azalma oranı tecrübe edilen değişimin etkisinin bir yıl içerisinde tamamen sona ermesi senaryosunu ifade etmektedir.}$$

Mevcut SROI çalışmasında, Yaz Çocukları Projesi'nin 2019'da gerçekleştirilen faaliyetlerinden kaynaklanan değişimlerde tespit edilen en uzun etki süresinin 2019, 2020 ve 2021 yıllarını kapsadığı

göz önünde bulundurularak iskonto oranı, 2020 ve 2021 yılları için ortalama tüketici fiyat endeksi alınarak belirlenmiştir.

$$\text{İskonto oranı} = \{(\text{Aralık 2020 yıllık \% TÜFE}) + (\text{Aralık 2021 yıllık \% TÜFE})\} / 2 = \{(\%14,6) + (\%36,1)\} / 2 = \%25,3$$

*<https://data.tuik.gov.tr/>

2.7 SROI Hesaplamaları

SROI çalışmasının son aşamasında, 2019 yılında Yaz Çocukları Projesi ile ortaya çıkarılan sosyal değer in ve bu değer in 2019 yılında Çimsa tarafından yapılan yatırıma oranlanması yoluyla projenin SROI oranı hesaplanmıştır. Aşağıdaki tablolarda Kayseri fabrikası çalışanlarının çocukları, Niğde fabrikası çalışanlarının çocukları ve Niğde'nin civar köylerinden katılan çocuklar olmak üzere üç paydaş grubunun tecrübe ettiği değişimlere, paydaş grupları özelinde her bir değişimin TL bazında etki skorlarına, değişimlerin TL bazlı toplam etki skorlarına ve 2019'da Yaz Çocukları Projesi'ne yapılan yatırımın sosyal geri dönüşü (SROI) oranına yer verilmiştir.

Bu ölçümler, SROI analizi yapılmış faaliyetleri ve paydaşlarda yaratılan ilgili değişimleri gözeterek ilerleyen dönemde Çimsa tarafından yürütülecek projelerin etkisinin optimize edilmesi için bir rehber niteliğindedir.

Tablo 6. Yaz Çocukları Projesi (2019) ile Paydaşlarda Değişimler Özelinde Yaratılan Sosyal Etki

Paydaş	Tecrübe edilen Değişim	Etki skoru (TL)
Kayseri kampı katılımcıları (Fabrika çalışanlarının çocukları, 32 katılımcı)	Özgüven artışı	7.064,61
	Öz saygı artışı	9.265,64
	İletişim becerilerinin güçlenmesi	8.480,90
	Sanatsal becerilerin gelişmesi	1.844,19
	Sportif becerilerin gelişmesi	1.729,85
	Hedef belirleme becerilerinin gelişmesi	8.464,96
	Çevre bilincinin gelişmesi	9.182,66
Niğde kampı katılımcıları 1 (Fabrika çalışanlarının çocukları, 41 katılımcı)	Özgüven artışı	19.464,27
	Öz saygı artışı	19.887,41
	İletişim becerilerinin güçlenmesi	17.103,17
	Sanatsal becerilerin gelişmesi	14.215,02
	Sportif becerilerin gelişmesi	590,14
	Hedef belirleme becerilerinin gelişmesi	19.464,27
	Çevre bilincinin gelişmesi	19.464,27
Niğde kampı katılımcıları 2 (Çevre köylerden katılımcılar, 64 katılımcı)	Özgüven artışı	17.173,18
	Öz saygı artışı	14.949,72
	İletişim becerilerinin güçlenmesi	18.708,71
	Sanatsal becerilerin gelişmesi	12.817,29
	Sportif becerilerin gelişmesi	14.384,68
	Hedef belirleme becerilerinin gelişmesi	15.902,09
	Çevre bilincinin gelişmesi	18.837,28

Tablo 7. Yaz Çocukları Projesi (2019) ile Tüm Paydaşlarda Değişimler Özelinde Yaratılan Toplam Sosyal Etki Değerleri & SROI Oranı

Yaz Çocukları Projesi (2019) SROI Oranı	Tecrübe edilen Değişim	Etki Değeri (TL)
1,29	Özgüven artışı	43.702,07
	Öz saygı artışı	44.102,77
	İletişim becerilerinin güçlenmesi	44.292,78
	Sanatsal becerilerin gelişmesi	28.876,50
	Sportif becerilerin gelişmesi	16.704,67
	Hedef belirleme becerilerinin gelişmesi	43.831,32
	Çevre bilincinin gelişmesi	47.484,22
Toplam Etki Değeri		268.994,33
Toplam Yatırım Değeri		209.293,57

Çalışmanın Kısıtları

Çalışmanın temel kısıtı, yürütülen etki değerlendirme çalışmasının geriye dönük olması ve proje faaliyetlerinin kimi katılımcılar tarafından hatırlanmasında zorluk yaşanması olmuştur. Bununla beraber, diğer bir zorluk ise proje faydalanıcılarına ulaşılmakta yaşanmış, Niğde Fabrika çalışanlarının çocukları paydaş grubunda anketi dolduran katılımcı sayısı kısıtlı olmuştur. Bu paydaş grubu için değişimleri tecrübe eden katılımcıların oranı ve değişimlere atfedilen ağırlıklı önem kriterlerinde istenilen ölçüm hassasiyetine ulaşılamamıştır.

Son olarak, etki skorları incelenirken proje faaliyetlerinin ücretsiz sunulması nedeniyle faydalanıcılar tarafından değişimlere daha yüksek değerler atfedilebileceği, bu nedenle bu çalışma kapsamında ölçülen sosyal etkinin, proje ile yaratılan sosyal etkiden bir oranda daha yüksek olma eğiliminde olacağı da gözlemlenmelidir.

Sonuç ve Öneriler

Çimsa'nın Yaz Çocukları Projesi'nin SROI çalışması, projenin 2019 yılındaki Kayseri ve Niğde illerinde gerçekleşen faaliyetleri kapsamıştır. SROI metodolojisi temel alınarak Çimsa'nın Yaz Çocukları projelerinin değerlendirme süreci, projelerin iç izleme ve değerlendirme raporlarının analizi ile başlamıştır. Mevcut proje belgelerinin analizi sonrasında projelerin düzenlenmesinde görev almış Çimsa ekibi ile bir odak grup görüşmesi yapılmıştır. Bu aşamayı, projenin eğitmenleri ve projenin ana faydalanıcıları olan çocuklar ile yapılan odak grup görüşmeleri izlemiştir. Odak grup görüşmelerini takiben görüşmelere ve incelenen proje belgelerine dayalı olarak etki anketleri hazırlanmış, projeye katılan çocukların ebeveynleri ile paylaşılmış ve çocuklar ebeveynleri eşliğinde anketleri tamamlamıştır. Ayrıca, odak gruplardan toplanan veriler ve proje belgeleri çerçevesinde projenin Değişim Teorisi hazırlanmıştır. Etki anketleri Yaz Çocukları Projesi'nin ilgili ve önemli değişimlerinin tespit edilmesini sağlamış, sonrasında anket verileri kapsamında tespit edilen değişimler için temsili finansal değerler belirlenmiş ve değişimlerin parasal değerleri hesaplanmıştır. Son olarak, değerlendirme yılı olan 2019 yılı için projenin yarattığı sosyal etkilerin parasal değerleri ile proje için yapılan yatırımlar karşılaştırılmış ve projenin SROI oranı hesaplanmıştır.

Çalışma bulguları; proje faaliyetleri ile Kayseri Fabrikası çalışanlarının çocuklarının öz saygılarının arttığını, çevre bilinçlerinin geliştiğini, iletişim becerilerinin güçlendiğini ve hedef belirleme becerilerinin geliştirdiğini göstermiştir. Benzer şekilde Niğde'nin civar köylerinden katılan çocukların da çevre bilinçleri gelişmiş, iletişim becerileri ve kendilerine duydukları güven artmıştır. Niğde Fabrikası çalışanlarının çocuklarının da öz saygıları artarken, çevre bilinçleri gelişmiş, özgüvenleri artmış ve hedef belirleme becerileri güçlenmiştir.

Projede yaratılan sosyal değişimlerin toplam değeri 268.994,33 TL olarak hesaplanmış, bu toplam değer içerisinde en büyük etki değerine sahip kazanım çevre bilincinin gelişmesi (47.484,22 TL) olmuştur. Bu kazanımı sırasıyla iletişim becerilerinin güçlenmesi, öz saygı artışı, hedef belirleme becerilerinin gelişmesi, özgüvenin artması, sanatsal becerilerin gelişmesi ve sportif becerilerin gelişmesi takip etmiştir. Yapılan toplam kaynak yatırımı 209.293,57 TL olarak belirlenirken, projenin SROI oranı ise 1,29 olarak hesaplanmıştır.

Yaz Çocukları Projesi ile 2019 yılında iki haftalık iki yaz kampı düzenlenerek toplam 137 çocuğa ulaşılmıştır. Projenin etkisinin arttırılması için proje süresinin ve proje ile ulaşılan çocuk sayısının artırılması önemlidir. Ayrıca sonraki projelerin tasarlanmasında göz önünde bulundurulması için proje faaliyetleri ile hedeflenen değişimlerin proje tasarım sürecinde değerlendirilmesi ve proje değişimlerinin sürdürülebilirliği için hangi faaliyetlerin ne kadar süre ile uygulanması gerektiğinin belirlenmesi tavsiye edilir. Bu süreçte SROI metodolojisinin aşamalarının paydaş katılımı ile takibi ve bu aşamalardan Değişim Haritasının proje faaliyetleri öncesinde ele alınması önerilir.

Ayrıca, paydaşların ihtiyaçlarının belirlenmesi ve paydaş katılımı ve perspektifi ile değişimleri ortaya çıkaracak faaliyetlerin tasarlanması da etkinin sürdürülebilirliği açısından dikkate değerdir. Örneğin çalışma özelinde tespit edilen Niğde ve Kayseri'deki fabrika çalışanlarının çocukları, 'özgüven artışı' ve 'öz saygı artışı' değişimlerinin etki süresini yaklaşık 2 yıl olarak değerlendirirken üçüncü paydaş grubu olan ve Niğde'nin civar köylerinden gelen çocuklar tarafından bu içsel değişimlerin etki süreleri sırasıyla

2,75 yıl ve 2,45 yıl olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, proje faaliyetlerinin tüm paydaş gruplarında dikkate değer ölçüde 'özgüven artışı' ve 'öz saygı artışı' değişimlerini yarattığı ve bu değişimlerin etkisinin Yaz Çocukları Projesi gibi faaliyetlere erişimlerinin göreceli olarak daha kısıtlı olduğu varsayılacak dezavantajlı gruplarda daha yüksek olabileceği söylenebilmektedir.

'Çevre bilincinin gelişmesi' değişimi tüm paydaş gruplarında tespit edilmiş olup bu değişimin etki süresinin bir paydaş grubunda 2 yıl, diğer paydaş gruplarında ise 2,61 ve 2,88 yıl olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, 'çevre bilincinin gelişmesi' değişiminin proje faaliyetleriyle tüm paydaş gruplarında başarıyla sağlandığı gösterir niteliktedir.

Faaliyet süresi ve etki sürelerinin uzunluğu dikkate alındığında Yaz Çocukları Projesi'nin faydalanıcılarda 'hedef belirleme becerilerinin gelişmesi' ve 'iletişim becerilerinin güçlenmesi' değişimlerinin yaratılmasında faydalı olduğu görülmüştür. İçsel değişimleri de besleyen bu tür işlevsel değişimlerin etkisinin artırılması ve sürdürülebilirliklerinin desteklenmesi amacıyla, doğrudan çocukların 'hedef belirleme becerilerinin gelişmesi' ve 'iletişim becerilerinin güçlenmesi' amacıyla ilgili bölgelerde takip faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi anlamlı olacaktır.

Bunlara ek olarak, proje ile yaratılan 'sanatsal becerilerin gelişmesi' ve 'sportif becerilerin gelişmesi' değişimlerin etki sürelerinin iyileştirilebileceği görülmüştür. Faydalanıcılar bu değişimlere önem verdiklerini ancak kamptan sonra bu değişimleri güçlendirme fırsatı bulamadıklarını beyan etmişlerdir. Yaz Çocukları Projesi'nin yürütüldüğü bölgelerde çocukların sportif ve sanatsal faaliyetlere erişimini kolaylaştıracak takip faaliyetleri yürütülmesinin proje ile ortaya çıkarılan işlevsel değişimlerin sürdürülebilirliğini iyileştirilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Jeremy Nicholls, Eilis Lawlor, Eva Neitzert, Tim Goodspeed, edited by Sally Cupitt, with additional contributions from Sheila Durie, Jenni Inglis, Karl Leathem, Tris Lumley, and Richard Piper. 2012. "A Guide to Social Return on Investment." *Update* (January):108.
- KUSIF. 2015. *Sosyal Etki Ölçümlemesi*.
- Ryan, Richard M. and Edward L. Deci. 2020. "Intrinsic and Extrinsic Motivation from a Self-Determination Theory Perspective: Definitions, Theory, Practices, and Future Directions." *Contemporary Educational Psychology* 61.
- The SROI Network. 2011. *Supplementary Guidance on Materiality November 2011 Version 4 Supplementary Guidance on Materiality*. The SROI Network.
- Valters, Craig. 2012. "CHANGE IN INTERNATIONAL Danielle Stein and Craig Valters." (January).
- Wellspring. 2021. "Realising and Rebuilding Resilience." (April).

EKLER

Ek 1. Proje Ekibi Odak Grubu Soruları

1. SROI çalışmasına hangi sebeplerle başlamak istediniz? SROI çalışmasını kimlerle paylaşacaksınız?
2. Projenin amaç(lar)ı nelerdir? Projenin amaçları ile kurumun amaçları size göre örtüşüyor mu?
3. Proje paydaşlarınız kimlerdir?
4. Proje katılımcılarına nasıl ulaştınız?
5. Size göre katılımcılar arasında kimi özellikleriyle diğerlerinden ayrılan var mı?
6. Projeniz için kullandığınız kaynaklar nelerdir? Hangi kaynakları kurum içinden, hangi kaynakları kurum dışından temin ettiniz? Bunları kaydettiniz mi?
7. Proje aktiviteleri nelerdir?
8. Projenizin çıktılarını belirlediniz mi? Evet ise, bunlar nelerdir?
9. Proje, paydaşlarınızda ne gibi değişimler yarattı?
10. Söz konusu değişim(ler)in gerçekleştiğini nasıl anladınız?
11. Planladığınızın dışında sonuçlar/değişimler ortaya çıktı mı?
12. Sizce paydaşlarınızdaki değişim(ler) proje faaliyetleri ile eş zamanlı mı başladı, yoksa proje tamamlandıktan sonra mı başladı?
13. Size göre projeden elde edilen değişim/faydanın süresi ne kadardır?
14. Söz konusu değişim(ler)in gerçekleşmesinde, katkınızı yüzde olarak nasıl değerlendirirsiniz? Varsa, proje ortaklarınızın katkısını da yüzde üzerinden değerlendiriniz.
15. Projelerden faydalanıcılar dışında olumlu veya olumsuz etkilenen başka kişi veya gruplar oldu mu?
16. Eklemek istediğiniz başka hususlar var mı?

Ek 2. Proje Eğitmenleri Odak Grubu Soruları

1. Yaz çocukları projesinde eğitmen olarak görev alma sürecinizden bahsedebilir misiniz? Projedeki görevinizden ve katkılarınızdan bahseder misiniz?
2. Sizce projenin temel amacı neydi? Projenin amacına ulaştığını düşünüyor musunuz?
3. Size göre proje çocuklara neler kazandırdı?
4. Projenin çocuklara kazandırdığı en önemli şey neydi?
5. Çocukların bu kazanımları edindiğini nereden anladınız?
6. Size göre çocuklardaki değişim(ler) proje faaliyetleri ile eş zamanlı mı başladı, yoksa proje tamamlandıktan sonra mı başladı?
7. Size göre projeden elde edilen değişim/faydanın süresi ne kadardır?
8. Projenin çocuklar üzerinde beklenmedik veya olumsuz bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?
9. Proje bir eğitmen olarak size neler kazandırdı?
10. Yaz çocukları projesinden elde edilen sonuçlar (çocuklar ve sizin dışında) başka kişileri/ grupları etkiledi mi?
11. Projenin olumlu etkilerini artıracak bir öneriniz veya bu konu ile ilgili gördüğünüz bir eksiklik var mı?
12. Projedeki katılımcılar veya sizlerin kazanımları ile ilgili paylaşmak istediğiniz bir anınız var mı?
13. Eklemek istedikleriniz var mı?

Ek 3. Çocuklar ile Yapılan Odak Grup ve Birebir Görüşme Soruları

a. Tanışma ve Görüşmenin İçeriğinin Paylaşılması

1. Kamp ile ilgili düşünceleri ve duyguları:

- Kamp ilginı çekmiş miydi? Kampta neler öğrenmiştin?
- En çok hangi eğitimi sevmiştin?
- Yaşıtlarınla birlikte olmak nasıldı?
- Kampta kendini nasıl hissediyordun?

b. Sosyal Etki Soruları:

1. Öz-yeterlilik ve kendilerine güven duygularının artması:

- 1.1. Kamp ile kendin ile ilgili fark ettiğin şeyler oldu mu? (Örn. neleri sevdiğin (yazmak/dans etmek/basketbol oynamak vb.), kişisel özelliklerin (sabırlı, sakın, inatçı olmak vb.) becerilerin (resim yapma becerisi vb.)
- 1.2. Kamp sayesinde geliştirmek istediğin özelliklerin olduğunu fark ettin mi? (Devam etmesini istediğin bir etkinlik var mıydı?) Özelliklerini/becerilerini nasıl geliştireceğin konusunu ailen veya öğretmenin ile görüştün mü?
- 1.3. Öğretmenlerden dersler almak sana nasıl hissettirdi?
- 1.4. Kamp ile hayatında bir değişim oldu mu?
- 1.5. Kamp ile ailenizde herhangi bir değişim gözlemledin mi?
- 1.6. Kampın devam etmesini ister miydin?

2. İletişim becerileri, seçimlerini sosyal ortamlarda dile getirme ve olumlu sosyal davranışları pekiştirme:

- 2.1. Kamp öncesi ve sonrasını düşündüğünde sınıfta ve aile içinde duygu ve düşüncelerinizi ifade etmede bir farklılık oldu mu?
- 2.2. Kamp esnasında yeni arkadaşlar edindin mi? Evet ise, onlarla hala görüşüyor musun?
- 2.3. Kamptan başka arkadaşlarına da bahsettin mi? Başka arkadaşlarını da kampa getirdin mi?

3. Sanat Sevgisinin Geliştirilmesi ve Genel Kültür Bilgilerinin Verilmesi:

- 3.1 Kampta ressamlardan, yazarlardan ya da başka sanatçılardan bahsedilmiş miydi? Bu kişiler sende merak uyandırdı mı?
- 3.2 Kamp sonrası da sanatçılar hakkında bir şeyler okudun mu?
- 3.3 Kamptan önce sanat konusunda bir ilgin var mıydı? Kamp sende sanat konusunda bir ilgi oluşturdu mu?

4. Sportif becerilerinin gelişmesi (Koordinasyon becerileri):

- 4.1 Yaz Çocukları kampında hangi sporları yaptın?
- 4.2. Yaz Çocuklarından önce voleybol/basketbol oynuyor muydun?
- 4.3.Kamp sonrası bu spor branşlarına devam ettin mi?

5. Hedef belirleme ile ilgili yaşam becerilerinin güçlendirilmesi:

5.1 Kamp ile seçeceğin meslek gibi gelecek planların hakkında düşünmeye başladın mı? Bu planlar için kamp öncesi herhangi bir şey yapmış mıydın? Kamp sonrası farklı şeyler yaptın mı? (Örneğin, bu amaçlar için birtakım kararlar aldın mı? Evet ise, kararlarını nasıl uygulamayı düşünüyorsun?) Kampta gelecek planlarını etkileyen herhangi bir şey oldu mu?

5.2. Bazen kararlarımızı gerçekleştirirken birtakım engellerle karşılaşırız. Kampta engelleri aşmak ile ilgili öğrendiğin şeyler oldu mu?

6. Çevre bilincinin gelişmesi:

6.1 Kampta çevre ve çevrenin korunması ile ilgili neler öğrendin?

6.2 Kampta çevreyi korumak ile ilgili öğrendiklerini kamp sonrasında uyguladın mı?

Öğrendiklerini ailene/arkadaşlarına da anlattın mı?

7. Kampın en çok neyini (hangi özelliğini sevmiştin)?

8. Ekleme istediklerin:

Ek 4. Proje Faydalanıcıları için Proje Kazanımları Değerlendirme Formu Soruları

a. Demografik Sorular

1. Çocuğunuzun cinsiyeti
2. Çocuğunuzun Yaşı
3. Sizin ve eşinizin eğitim seviyesi
4. Gelir durumunuz

b. Sosyal etki soruları*

(Sorular için sunulan seçenekler benzer ilk soruda paylaşılmıştır.)

1.1 Yaz kampı ile çocuğumun kendine güveni_____. (isteklerini/ihtiyaçlarını fark etmesi, potansiyelini fark etmesi, kendine inanması ve kendini ifade edebilmesi vb.)

- Değişmedi
- Arttı
- Azaldı

1.2 Çocuğunuz için kendine güvenindeki bu değişim ne kadar önemli? Çocuğunuza bu değişimin önemini 1'den 10'a kadar puanlatınız. (1: Hiç önemli değil, 10: Çok önemli)

- 1
- ...
- 10

1.3 Çocuğunuzun Yaz Kampına hiç katılmadığını varsayarsanız, çocuğunuzun kendine güvenindeki değişim yine de gerçekleşir miydi?

- Evet
- Hayır

1.4 Evet ise Yaz kampına katılmadığı takdirde, kendine güvenindeki bu değişimin yüzdesi ne olurdu?

- %10
- ...
- %100

1.5 Çocuğunuzun kendine güvenindeki değişimin 2019 Yaz Kampı etkinliği sonrası ne kadar devam ettiğini/edeceğini düşünüyorsunuz?

- 0-6 ay
- 7-12 ay
- 1-3 sene
- 4 sene ve üstü

2.1 Yaz kampı ile çocuğumun öz saygısı _____. (kendini değerli hissetmesi, kendisine karşı daha olumlu bir tutum sergilemesi vb.)

2.2 Çocuğunuz için öz saygısındaki bu değişim ne kadar önemli? Çocuğunuza bu değişimin önemini 1'den 10'a kadar puanlatınız. (1: Hiç önemli değil, 10: Çok önemli)

2.3 Çocuğunuzun Yaz Kampına hiç katılmadığını varsayarsanız, çocuğunuzun öz saygısındaki bu değişim yine de gerçekleşir miydi?

2.4 Evet ise Yaz kampına katılmadığı takdirde, çocuğunuzun öz saygısındaki bu değişimin yüzdesi ne olurdu?

2.5 Çocuğunuzun öz saygısındaki değişimin 2019 Yaz Kampı etkinliği sonrası ne kadar devam ettiğini/edeceğini düşünüyorsunuz?

3.1 Yaz kampı ile çocuğumun iletişim becerileri_____. (kendisini daha iyi ifade etmesi, yeni girdiği bir ortama ayak uydurması, yeni arkadaşlar edinmesi vb.)

3.2 Çocuğunuz için iletişim becerilerindeki bu değişim ne kadar önemli? Çocuğunuza bu değişimin önemini 1'den 10'a kadar puanlatınız. (1: Hiç önemli değil, 10: Çok önemli)

3.3 Çocuğunuzun Yaz Kampına hiç katılmadığını varsayarsanız, çocuğunuzun iletişim becerilerindeki değişim yine de gerçekleşir miydi?

3.4 Evet ise Yaz kampına katılmadığı takdirde, çocuğunuzun iletişim becerilerindeki bu değişimin yüzdesi ne olurdu?

3.5 Çocuğunuzun iletişim becerilerindeki değişimin 2019 Yaz Kampı etkinliği sonrası ne kadar devam ettiğini/edeceğini düşünüyorsunuz?

4.1 Yaz kampı ile çocuğumun sanatsal becerileri_____. (sanat sevgisi kazanması, yazı yazma, resim yapma, drama becerilerinin gelişmesi vb.)

4.2 Çocuğunuz için sanatsal becerilerindeki bu değişim ne kadar önemli? Çocuğunuza bu değişimin önemini 1'den 10'a kadar puanlatınız. (1: Hiç önemli değil, 10: Çok önemli)

4.3 Çocuğunuzun Yaz Kampına hiç katılmadığını varsayarsanız, çocuğunuzun sanatsal becerilerindeki değişim yine de gerçekleşir miydi?

4.4 Evet ise Yaz kampına katılmadığı takdirde, çocuğunuzun sanatsal becerilerindeki bu değişimin yüzdesi ne olurdu?

4.5 Çocuğunuz kampta öğrendiği sanatsal branşları:

- Kamp sonrası tekrar yapmadı.
- Kamp sonrası tekrar yapmak istedi ama fırsat bulamadı.
- Kamp sonrası bir veya daha fazla kere yaptı.

4.6 Çocuğunuzun sanatsal becerilerindeki değişimin 2019 Yaz Kampı etkinliği sonrası ne kadar devam ettiğini/edeceğini düşünüyorsunuz?

5.1 Yaz kampı ile çocuğumun sportif becerileri_____. (spor sevgisini kazanması, koordinasyon becerisinin gelişmesi, bir spor branşını (basketbol/voleybol vb.) öğrenmesi, takım ruhunu kazanması vb.)

5.2 Çocuğunuz için sportif becerilerindeki bu değişim ne kadar önemli? Çocuğunuza bu değişimin önemini 1'den 10'a kadar puanlatınız. (1: Hiç önemli değil, 10: Çok önemli)

5.3 Çocuğunuzun Yaz Kampına hiç katılmadığını varsayarsanız, çocuğunuzun sportif becerilerindeki değişim yine de gerçekleşir miydi?

5.4 Evet ise Yaz kampına katılmadığı takdirde, çocuğunuzun sportif becerilerindeki bu değişimin yüzdesi ne olurdu?

5.5 Çocuğunuz kampta öğrendiği spor branşlarını:

5.6 Çocuğunuzun sportif becerilerindeki değişimin 2019 Yaz Kampı etkinliği sonrası ne kadar devam ettiğini/edeceğini düşünüyorsunuz?

6.1 Yaz kampı ile çocuğumun hedef belirleme becerisi _____. (ilgi alanları ile ilgili uzun/kısa vadeli hedefler belirlemesi, hedeflerine varmak için çaba sarf etmesi vb.)

6.2 Çocuğunuz için hedef belirleme becerisindeki bu değişim ne kadar önemli? Çocuğunuza bu değişimin önemini 1'den 10'a kadar puanlatınız. (1: Hiç önemli değil, 10: Çok önemli)

6.3 Çocuğunuzun Yaz Kampına hiç katılmadığını varsayarsanız, çocuğunuzun hedef belirleme becerisindeki değişim yine de gerçekleşir miydi?

6.4 Evet ise Yaz kampına katılmadığı takdirde, çocuğunuzun hedef belirleme becerisindeki bu değişimin yüzdesi ne olurdu?

6.5 Çocuğunuzun hedef belirleme becerisindeki değişimin 2019 Yaz Kampı etkinliği sonrası ne kadar devam ettiğini/edeceğini düşünüyorsunuz?

7.1 Yaz kampı ile çocuğumun çevre bilinci _____. (çevreye karşı duyarlı olması, çevreyi koruma hakkında bilgilenebilmesi vb.)

7.2 Çocuğunuz için çevre bilincindeki bu değişim ne kadar önemli? Çocuğunuza bu değişimin önemini 1'den 10'a kadar puanlatınız. (1: Hiç önemli değil, 10: Çok önemli)

7.3 Çocuğunuzun Yaz Kampına hiç katılmadığını varsayarsanız, çocuğunuzun çevre bilincindeki değişim yine de gerçekleşir miydi?

7.4 Evet ise Yaz kampına katılmadığı takdirde, çocuğunuzun çevre bilincindeki bu değişimin yüzdesi ne olurdu?

7.5 Çocuğunuz kampta öğrendiği çevre ile ilgili bilgileri kamp sonrasında:

7.6 Çocuğunuzun çevre bilincindeki değişimin 2019 Yaz Kampı etkinliği sonrası ne kadar devam ettiğini/edeceğini düşünüyorsunuz?

8. Kampın çocuğunuza kazandırdıklarını önem sırasına göre sıralayınız. En önemli gördüğünüz kazanımı "1" olacak şekilde kazanımları 1'den 7'ye sıralayınız.

9. Yaz Kampının çocuğunuz üzerinde gözlemlediğiniz başka olumlu/olumsuz etkileri oldu mu?

- Evet
- Hayır

10. Lütfen bu etkileri aşağıda boş bırakılan alana yazınız ve etkilerin çocuğunuza göre önemini 1'den 10'a puanlatınız. (Ör.bizimle olan iletişimi arttı)

- 1. Etki
- 2. Etki
- 3. Etki

11. Yaz Kampı hakkında belirtmek istedikleriniz:

Ek 5. Çimsa Yaz Çocukları - SROI Değer Haritası

1. Aşama		2. Aşama		3. Aşama			4. Aşama				
Paydaşlar		Değişimler		Miktar	Değer		Faaliyetlerden kaynaklanan etkinin tespiti				
		Değişimin açıklaması		Nicelik (Ölçek)	Değişimlerin göreceli öneminin (değerinin) gösterilmesi		Özgül Ağırlık %	Yer Değiştirme %	Atıf %	Azalma %	Etki hesaplaması
Etkilenen paydaş	Paydaş sayısı				Ağırlıklandırma	Parasal değer tespiti					
Etkiyi yaratan paydaş		Paydaşlar tarafından tecrübe edilen değişim		Tanımlanan değişimi tecrübe eden kişi sayısı	Paydaşlar tarafından değişime atfedilen önem (1-10 arası değerlendirme ölçeği)	Paydaşlar tarafından değişime atfedilen önem parasal karşılığı (Türk Lirası - TL)	Faaliyetlerin gerçekleştirilmediği durumda değişimin tecrübe edilme oranı	Başka bir aktivitenin yerinin alınması oranı	Diğer paydaşların değişime katkısı	Takip eden yıllarda değişimin etkisinin azalma oranı	Değişimi tecrübe eden kişi sayısı çarpı parasal değer eksi kesintiler
Kayseri kampı katılımcıları (Fabrika çalışanlarının çocukları)	32	Yaz kampı ile çocuklar isteklerinin, ihtiyaçlarının ve potansiyellerinin daha çok farkına vardı. Kendilerine daha fazla inandı ve kendilerini daha iyi ifade edilmeye başladılar. Bu nedenle özgüvenleri arttı.		25	9,20	565,55	38%	0%	40%	57%	5.259,63
		Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha değerli hissettiler. Kendilerine karşı daha olumlu bir tutum sergilediler. Bu nedenle öz saygıları arttı.		32	9,46	581,53	40%	0%	40%	52%	6.699,28
		Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha iyi ifade ettiler. Yeni girdikleri bir ortama uyum sağlamaları ve yeni arkadaşlar edinmeleri kolaylaştı. Bu nedenle iletişim becerileri güçlendi.		32	9,61	590,76	44%	0%	40%	58%	6.351,80
		Yaz kampı ile çocuklar sanat sevgisi kazandılar. Yaz yazma, resim yapma ve drama gibi becerilerini geliştirdiler. Bu nedenle sanatsal becerileri gelişti.		5	10,00	614,73	0%	0%	40%	100%	1.844,19
		Yaz kampı ile çocuklar spor sevgisi ve takım ruhu kazandılar. Koordinasyon becerileri gelişti. Spor branşlarını öğrendiler. Bu nedenle sportif becerileri gelişti.		7	10,00	614,73	33%	0%	40%	100%	1.729,85
		Yaz kampı ile çocuklar ilgi alanlarına yönelik uzun/orta vadeli hedefler belirledi ve bu hedeflere ulaşmak için çaba sarf ettiler. Bu nedenle hedef belirleme becerileri gelişti.		30	9,41	578,46	38%	0%	40%	61%	6.455,62
		Yaz kampı ile çocuklar çevreyi koruma hakkında bilgi edindi ve çevreye karşı daha duyarlı oldular. Bu nedenle çevre bilinçleri gelişti.		32	9,46	581,53	54%	0%	40%	35%	5.136,11
Niğde kampı katılımcıları (Fabrika çalışanlarının çocukları)	41	Yaz kampı ile çocuklar isteklerinin, ihtiyaçlarının ve potansiyellerinin daha çok farkına vardı. Kendilerine daha fazla inandı ve kendilerini daha iyi ifade edilmeye başladılar. Bu nedenle özgüvenleri arttı.		41	9,20	565,55	0%	0%	40%	50%	13.912,57
		Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha değerli hissettiler. Kendilerine karşı daha olumlu bir tutum sergilediler. Bu nedenle öz saygıları arttı.		41	9,40	577,85	0%	0%	40%	50%	14.215,02
		Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha iyi ifade ettiler. Yeni girdikleri bir ortama uyum sağlamaları ve yeni arkadaşlar edinmeleri kolaylaştı. Bu nedenle iletişim becerileri güçlendi.		41	9,40	577,85	14%	0%	40%	50%	12.224,91
		Yaz kampı ile çocuklar sanat sevgisi kazandılar. Yaz yazma, resim yapma ve drama gibi becerilerini geliştirdiler. Bu nedenle sanatsal becerileri gelişti.		41	9,40	577,85	0%	0%	40%	100%	14.215,02
		Yaz kampı ile çocuklar spor sevgisi ve takım ruhu kazandılar. Koordinasyon becerileri gelişti. Spor branşlarını öğrendiler. Bu nedenle sportif becerileri gelişti.		8	10,00	614,73	80%	0%	40%	100%	590,14
		Yaz kampı ile çocuklar ilgi alanlarına yönelik uzun/orta vadeli hedefler belirledi ve bu hedeflere ulaşmak için çaba sarf ettiler. Bu nedenle hedef belirleme becerileri gelişti.		41	9,20	565,55	0%	0%	40%	50%	13.912,57
		Yaz kampı ile çocuklar çevreyi koruma hakkında bilgi edindi ve çevreye karşı daha duyarlı oldular. Bu nedenle çevre bilinçleri gelişti.		41	9,20	565,55	0%	0%	40%	50%	13.912,57

Sosyal Getirinin Hesaplanması		
İskonto oranı		25,3%
0. Yıl	1. Yıl	2. Yıl
5.259,63	2.261,64	0,00
6.699,28	3.215,65	0,00
6.351,80	2.667,76	0,00
1.844,19	0,00	0,00
1.729,85	0,00	0,00
6.455,62	2.517,69	0,00
5.136,11	3.338,47	2.170,01
13.912,57	6.956,28	0,00
14.215,02	7.107,51	0,00
12.224,91	6.112,46	0,00
14.215,02	0,00	0,00
590,14	0,00	0,00
13.912,57	6.956,28	0,00
13.912,57	6.956,28	0,00

Niğde kampı katılımcıları (Çevre köylerden katılımolar)	64	Yaz kampı ile çocuklar isteklerinin, ihtiyaçlarının ve potansiyellerinin daha çok farkına vardı. Kendilerine daha fazla inandı ve kendilerini daha iyi ifade edebilmeye başladılar. Bu nedenle özgüvenleri arttı.	40	8,60	602,81	33%	0%	40%	36%	9.693,25
		Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha değerli hissettiler. Kendilerine karşı daha olumlu bir tutum sergilediler. Bu nedenle öz saygıları arttı.	44	8,45	592,30	35%	0%	40%	41%	10.163,86
		Yaz kampı ile çocuklar kendilerini daha iyi ifade ettiler. Yeni girdikleri bir ortama uyum sağlamaları ve yeni arkadaşlar edilmeleri kolaylaştı. Bu nedenle iletişim becerileri güçlendi.	60	8,13	569,87	38%	0%	40%	41%	12.719,49
		Yaz kampı ile çocuklar sanat sevgisi kazandılar. Yaz yazma, resim yapma ve drama gibi becerilerini geliştirdiler. Bu nedenle sanatsal becerileri gelişti.	48	8,58	601,41	26%	0%	40%	100%	12.817,29
		Yaz kampı ile çocuklar spor sevgisi ve takım ruhu kazandılar. Koordinasyon becerileri gelişti. Spor branşlarını öğrendiler. Bu nedenle sportif becerileri gelişti.	52	8,77	614,73	25%	0%	40%	100%	14.384,68
		Yaz kampı ile çocuklar ilgi alanlarına yönelik uzun/kısa vadeli hedefler belirledi ve bu hedeflere ulaşmak için çaba sarf ettiler. Bu nedenle hedef belirleme becerileri gelişti.	44	8,72	611,23	33%	0%	40%	41%	10.811,35
		Yaz kampı ile çocuklar çevreyi koruma hakkında bilgi edindi ve çevreye karşı daha duyarlı oldular. Bu nedenle çevre bilinçleri gelişti.	60	9,13	639,96	53%	0%	40%	38%	10.828,19

9.693,25	6.203,68	3.970,35
10.163,86	5.996,68	0,00
12.719,49	7.504,50	0,00
12.817,29	0,00	0,00
14.384,68	0,00	0,00
10.811,35	6.378,70	0,00
10.828,19	6.713,48	4.162,36